

Våld mot kvinnor i Palestina och möjligheter till skydd

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör rapporten inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Temarapport: Våld mot kvinnor i Palestina och möjligheter till skydd

2017-05-02, version 1.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2017

Omslagsbild: Ramallah , Lifos

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

1. English summary.....	4
2. Introduktion.....	5
2.1. Den politiska geografin i Palestina.....	7
3. Relevanta lagar i situationer av våld mot kvinnor	10
4. Våld mot kvinnor i Palestina.....	12
4.1. Sexuellt våld	14
4.1.1. Rättsligt ramverk och hantering av sexuellt våld.....	15
4.2. Hedersvåld.....	17
4.3. Tidiga äktenskap och tvångsäktenskap	21
5. Skydd för våldsutsatta kvinnor.....	23
5.1. Skyddsmekanismer i det informella systemet	23
5.1.1. Familjens och klanens roll	23
5.1.2. Traditionella konfliktlösningsmekanismer.....	24
5.1.3. Stöd som erbjuds av organisationer	26
5.2. Skyddsmekanismer i det formella systemet	26
5.2.1. Religiösa domstolar.....	27
5.2.2. Polisen.....	27
5.2.3. Domstolarna	29
5.2.4. Åklagarmyndigheten	31
5.2.5. Härbärgen.....	31
5.2.6. Skyddsmöjligheter av israeliska myndigheter	34
6. Sammanfattande analys.....	35
Källförteckning	37

1. English summary

This report is about violence against women in Palestine and the possibilities of protection. It is a result of a fact finding mission performed jointly by Lifos and Landinfo to Palestine in the autumn of 2016. The report builds on various interviews with women's organizations and other actors in Gaza and the West Bank as well as additional information from a variety of sources.

The report outlines the situation for women in Palestine with regard to domestic violence, sexual violence, honor violence and early and forced marriage. Relevant laws applicable and deficiencies in the legal frameworks are also described, as well as the formal and informal mechanisms in place in Palestine for protection of women affected by gender based violence.

Lifos conclusion is that the root causes to gender based violence in Palestine lies in patriarchal norms and behaviors that legitimize the power of the family's men and their rights to discipline women who break social norms. These norms are even stricter in Gaza where the efforts to combat gender based violence are mainly driven by civil society and international organizations rather than the Hamas government. Gender based violence in Palestine is prevailing and outdated laws add to the vulnerability of affected women.

In the West Bank, efforts are made by the Palestinian Authority to improve the situation through various measures. For example the formation of family protection units within the police, gender-trained prosecutors, the national action plan on violence against women and the national observatory as well as the abolition of certain paragraphs that allowed mitigation in cases of honor killings. The bulk of the outdated legal framework however remains and efforts to reform and improve by putting in place a new unified penal code for Palestine as well as a draft family protection law remain to be agreed upon.

The political context of Palestine also adds on to the complexity of protection for battered women. Different governments in Gaza and the West Bank as well as an administrative division of the West Bank with the Israeli authorities having partial or full control of certain areas limits the possibilities of victims of gender based violence to seek and receive assistance.

The common view in the Palestinian society is that gender based violence is a family matter that should not be exposed. Therefore, there is a low willingness to report these crimes to the police, even though there has been a small increase in the last years in the West Bank, probably due to the work of the family protection units. Few cases are processed in courts and there is a view among women that many prosecutors and judges represent the general patriarchal views of society, questioning women for the violence

against them and for exposing their family through going to courts. Also, family and clan members intervene in formal processes causing police claims and courts cases to be dropped.

Although there are shelters for battered women, far more women seek protection among close relatives if they decide to leave the violent husband, which many women do not. Women who have been to shelters often face social stigmatization afterwards and most commonly return to their homes only to face continuous violence. Some women's organizations and local *mukhtars* can intervene to mediate with the family or husband and this may have a beneficial result, but rarely offers a long term solution for a battered woman. In severe cases of violence with threats of murder or honor killings, West Bank women can access an emergency shelter in Jericho but still have to return home sooner or later. Real and long term protection for these women is, according to Lifos sources, difficult or almost impossible to find. In some rare cases when a woman has the support of a network of male family members, for example in cases where there is a threat from her husband but the male elders from her origin family protect her, protection can be arranged through the woman moving to a larger city and living there with other women.

2. Introduktion

Lifos, Migrationsverkets center för landinformation och analys, och den norska landinformationsenheten Landinfo gjorde gemensamt en utredningsresa till Palestina mellan den 24 oktober och den 4 november 2016. Intervjuer gjordes med fem kvinnoorganisationer, två i Gaza samt tre på Västbanken: Womens Legal Research and Consulting (CWLRC), Union of Palestinian Women's Committees (UPWC), Women's Centre for Legal Aid and Counselling (WCLAC), Kvinna till Kvinna och Sawa. Situationen för kvinnor diskuterades även med andra relevanta källor under resan. Ytterligare information har i efterhand fåtts genom epostkontakt med Kvinna till Kvinna. Denna rapport är ett resultat av utredningsresan och är utarbetad i samarbete med Landinfo.

Rapporten handlar om våld mot kvinnor i Palestina och deras möjligheter att få skydd. Den går igenom olika typer av våld mot kvinnor och de lagar och skyddssystem som är applicerbara i dessa situationer. Rapporten bygger på intervjuer från utredningsresan samt annat kompletterande material från olika skriftliga källor.

Palestina beskrivs av organisationen Women's Centre for Legal Aid and Counselling som ett ojämnt, patriarkalt samhälle där religionen, kulturen och den israeliska ockupationen¹ sätter begränsningar som påverkar

¹ Internationella domstolen i Haag, FN:s Generalförsamling och säkerhetsråd samt alla stater som ingår där, inklusive Sverige, anser att Israel ockuperar de palestinska områdena. Israel anser det dock inte och använder termen "disputed territories" istället för ockupation.

situationen för kvinnor. Kvinnans roll reduceras till den som hemmafru och mor.² Den patriarkala kulturen skapar normer, traditioner och beteenden som kontrollerar och förtrycker kvinnan. Maken anses ha bestämmanderätt över kvinnan och traditioner och kulturen legitimerar hans ”rätt” att disciplinera kvinnan genom våld.³ Kvinnans roll i samhället har marginaliserats och hennes makt och kontroll över sitt eget liv samt möjligheten att fatta egna beslut har tagits ifrån henne.⁴

I många fall är det en kvinnas make som utövar våld mot henne men det kan också vara en annan familjemedlem, t.ex. pappan, brodern, kvinnans son eller någon i makens familj, inklusive svärmödrarna.⁵ Kvinnor har lika stor del som män i att upprätthålla ojämlika traditioner och patriarkala system, menar organisationen Kvinna till Kvinna.⁶

Rådande lagstiftning och praxis bidrar dessutom till att bevara kvinnans lägre status i samhället, oavsett hennes religion, sociala status eller ålder. Samtidigt finns en stigmatisering kring våld mot kvinnor och en kultur av att inte berätta om övergreppen vilket förvärrar kvinnans situation, hennes möjligheter till skydd och en väg ut ur våldet. Antalet anmäla fall av våld mot kvinnor är därför också få.⁷

Organisationerna Kvinna till Kvinna och Sawa som Lifos och Landinfo mötte i Palestina menar att samhället gått i en mer konservativ riktning sedan början av 2000-talet, efter 11 september och andra intifadan. Det palestinska samhället har blivit mer stängt och religionen allt viktigare. I avsaknaden av ett fungerande parlament har imamernas makt blivit större samtidigt som arbetet med kvinnors rättigheter ses som ett påtvingande av värderingar som västvärlden står för. Detta har haft en negativ effekt på kvinnans situation i Palestina.⁸

Kvinnans situation i Palestina påverkas även negativt av den pågående konflikten mellan Israel och Palestina och den israeliska ockupationen. De

Se Oxford Public International Law, *Israeli Wall Advisory Opinion (Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory)*, sektion A2, <http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law/epil/9780199231690/law-9780199231690-e150> samt Israeliska utrikesdepartementet

<http://mfa.gov.il/MFA/MFA-Archive/2003/Pages/DISPUTED%20TERRITORIES-%20Forgotten%20Facts%20About%20the%20We.aspx> (hämtade 2017-04-24).

² Möte med Women's Centre for Legal Aid and Counselling (WCLAC), Jerusalem, 1 november 2016.

³ Epostkonversation med Magnea Marinisdottir, Kvinna till Kvinna Palestina, 2017-03-10.

⁴ Ministry of Women's Affairs, *National Strategy to Combat Violence Against Women 2011-2019*, s. 9-10, www.mowa.pna.ps/English%20Part.pdf (hämtad 2017-01-27).

⁵ Geneva Center for the Democratic Control of the Armed Forces (DCAF), *Palestinian Women and Security: Why Palestinian Women and Girls Do Not Feel Secure*, 2010, s. 33, <http://www.dcaf.ch/Publications/Palestinian-Women-and-Security> (hämtad 2017-02-22).

⁶ Möte med Kvinna till Kvinna, Beit Hanina, 31 oktober 2016.

⁷ UN Women Palestine, *Ending Violence Against Women*, <http://palestine.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women> (hämtad 2017-02-16).

⁸ Möte med Kvinna till Kvinna, Beit Hanina, 31 oktober 2016.

effekter detta medför i form av ökade våldsnivåer i samhället i stort, arbetslöshet, ökad fattigdom, restriktioner i rörelsefriheten, trångboddhet etc., leder till en ökad psykologisk press generellt på palestinska familjer vilket också ökar våldet mot kvinnor.⁹ Detta gäller i hela Palestina men särskilt i Gaza där den humanitära situationen är svår och där många människor bor på en mycket liten yta och med få möjligheter att ta sig ut.¹⁰

Den interna konflikten mellan Fatah och Hamas och den politiska ofriheten för rivaliserade grupp på respektive område är ytterligare en orsak.¹¹

2.1. Den politiska geografin i Palestina

Uppdelningen av Västbanken i olika områden med olika kontroll utgör ett hinder för Staten Palestina att uppfylla sin skyldighet att skydda kvinnor genom existerande lagar och innebär praktiska hinder när en kvinna söker skydd. En förövre kan t.ex. förflytta sig mellan områden med olika kontroll och på så vis undvika att bli lagförd.¹² En kvinnas möjlighet att använda sig av de olika lagarna eller tillgå palestinsk polis eller domstolar beror således på var i Palestina hon bor.

Östra Jerusalem ligger under israelisk de facto administration efter den israeliska annekteringen av staden 1967.¹³ Den palestinska myndigheten (PA) har full kontroll i område A på Västbanken som framförallt utgörs av de större palestinska städerna och har merparten av den palestinska befolkningen. I område B som utgörs av uppbyggda områden har PA civil kontroll och Israel har kontroll över säkerheten. A och B motsvarar knappa 40 % av Västbanken men har majoriteten av den palestinska befolkningen.

⁹ Bisan Center for Research and Development, *Gender-Based Violence in the Occupied Palestinian Territory*, MDG Achievement Fund och Palestinian National Authority, 2011, s.22, http://www.mdgfund.org/sites/default/files/GEN_%20STUDY_OPT_Gender%20Violence%20situation.pdf (hämtad 2017-04-10).

¹⁰ United Nations High Commissioner on Human Rights (UNHCHR), Speech of UN Special Rapporteur on violence against women, *Reducing violence against women and promoting gender equality: two underused tools in bridging fragmented and divided communities and achieving peace*, 22 september 2016, <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=20565&LangID=E> (hämtad 2017-02-23).

¹¹ Azzouni, Suheir, *Palestine*, i Kelly & Breslin (red), *Women's Rights in the Middle East and North Africa: Progress Amid Resistance*, New York: Freedom House 2010.

¹² UNHCHR, 2016.

¹³ OCHA, *East Jerusalem*, <https://www.ochaopt.org/location/east-jerusalem> (hämtad 2017-02-23).

Karta över Västbanken.¹⁴

Område A och B är uppdelade på över 200 separata enheter av land som ligger utspridda och är omgivna av område C. Israel kontrollerar vägarna mellan de palestinska enklaverna.¹⁵ I område B finns palestinska polisstationer utplacerade sedan 2008 med Israels tillåtelse. Deras ansvar är att hantera incidenter som rör främst den allmänna ordningen och som bara involverar palestinier.¹⁶ Eftersom Israel har ansvaret för säkerheten i området sker koordinering mellan PA polis och israeliska säkerhetsstyrkor.¹⁷

I område C, resterande dryga 60 %, har Israel nästan full civil och militär kontroll. Där finns också de flesta israeliska bosättarna¹⁸. Det finns ingen palestinsk polis eller åklagare på plats i område C. För att palestinsk polis eller åklagare ska få tillträde till området krävs koordinering med den

¹⁴ Karta av UN OCHA, finns på Al Jazeera, *Maps: The occupation of the West Bank*, <http://america.aljazeera.com/multimedia/2014/7/west-bank-security.html> (hämtad 2017-04-26).

¹⁵ Utrikespolitiska Institutet, *Landguiden, Palestina*, <http://www.landguiden.se/Lander/Asien/Palestina?p=1> (hämtad 2017-02-21).

¹⁶ Peters, Joel och Newman, David (red.), *Routledge Handbook on the Israeli-Palestinian Conflict*, s 10, New York: Routledge, 2013.

¹⁷ The Jerusalem Post, *PA to Open Police Stations in Area B*, 18 april 2008, <http://www.jpost.com/Israel/PA-to-open-police-stations-in-Area-B> (hämtad 2017-03-13).

¹⁸ Möte med OCHA, Jerusalem, 31 oktober

israeliska administrationen vilka inte alltid ger access.¹⁹ Det är därför också svårt att implementera lagar i området och kvinnor som är utsatta för våld har mycket svårt att få skydd eller söka rättvisa eller ens söka läkarvård för eventuella skador. Istället fyller sedvanerätt och traditionella konfliktlösningsmekanismer vakuumet, vilka inte alltid ser till kvinnans bästa.²⁰

Gaza styrs sedan 2007 av Hamas och den Palestinska myndigheten har ingen auktoritet över området.²¹ Israel lämnade området år 2005 men kontrollerar alla gränser mot Västbanken eller Israel samt all in- och utförsel av varor och personer, luftrum och kusten.²²

Gaza har en egen polisstyrka som verkar oberoende av PA's och som styrs av Hamas eget Inrikesministerium.²³ Hamas etablerade egna domstolar och åklagarväsen efter maktövertagandet 2007. Hamas har också skapat en parallell enhet, High Justice Council, som utser domare utan den palestinska myndighetens godkännande trots att PA enligt den palestinska grundlagen är den enda som kan göra detta.²⁴ Inte heller de åtgärder för att förbättra skyddet för kvinnor som den palestinska myndigheten (PA) driver kan implementeras i Gaza.²⁵

Möjligheten att skapa enhetliga palestinska lagar som skyddar kvinnor är begränsad i och med att olika lagsystem gäller på respektive område.²⁶ Det palestinska parlamentet (Palestinian Legislative Council) har varit paralyserat sedan splittringen mellan Västbanken och Gaza år 2007 och på grund av att ett antal PLC medlemmar har arresterats av Israel.²⁷ Den kan därför inte fylla sin lagstiftande funktion och anta nya lagar som utökar

¹⁹ Kvinna till Kvinna, *Inequalities facing Women living in Area C of the occupied Palestinian territories' West Bank*, oktober 2012, <http://kvinnatillkvinna.se/en/2013/05/03/palestinian-womens-rights-on-hold-in-area-c/> (hämtad 2017-02-23) samt UN Women, *Access Denied – Palestinian Women's Access to Justice in the West Bank of the occupied Palestinian Territory*, 2014, s 38, http://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20palestine/attachments/publications/2014/access%20denied_en.pdf?vs=56 (hämtad 2017-01-16).

²⁰ Ibid

²¹ Möte med Palestinska inrikesministeriet, Ramallah, 30 oktober 2016.

²² Landguiden, *Palestina*, samt Human Rights Watch, *World Report 2017, Israel/Palestine*, <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/israel/palestine> (hämtad 2017-03-17), US Department of State, *Israel 2014 Human Rights Report*, <https://www.state.gov/documents/organization/236816.pdf> (hämtad 2017-03-17)

²³ Time Magazine, *Gaza's Police Force: Between Hamas and a Hard Place*, 17 september 2010, <http://content.time.com/time/world/article/0,8599,2019151,00.html> (hämtad 2017-03-09)

²⁴ Human Rights Watch, *Abusive system – Failures of Criminal Justice in Gaza*, 2012, s. 8-10, https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/iropt1012ForUpload_0.pdf (hämtad 2017-03-09)

²⁵ Azzouni, Suheir i Kelly & Breslin (red), 2010.

²⁶ Ibid

²⁷ Euro-Mediterranean Human Rights Network, *Palestine - Report on Violence against Women in the Context of Conflict*, 2015, <http://euromedrights.org/wp-content/uploads/2015/12/EMHRN-Factsheet-VAW-Palestine-EN.pdf>

skyddet för kvinnor. Den exekutiva makten får därför även fylla denna roll och nya lagar antas istället genom dekret från presidenten.²⁸

3. Relevanta lagar i situationer av våld mot kvinnor

Den palestinska myndigheten är ansvarig för ny lagstiftning sedan 1993 års Osloavtal och dessa lagar gäller på både Västbanken och Gaza, däribland den palestinska grundlagen från 2003, omarbetad år 2005, och som fungerar ungefär som en konstitution.²⁹ På grund av den politiska splittringen mellan de styrande partierna Fatah på Västbanken och Hamas i Gaza har dock inte PA möjlighet att se till att lagarna efterföljs i Gaza.³⁰ Istället har 50 nya lagar antagits i Gaza mellan år 2007 och 2015 och på Västbanken har 100 nya lagar utfärdats av den palestinska presidenten under samma period.³¹

Vid sidan av de nytillkomna palestinska lagarna består palestinsk lag av diverse olika lagar från tidigare epoker och härskare i området, främst jordansk, brittisk, egyptisk och israelisk lagstiftning.³²

Familjerätten täcker ärenden gällande äktenskap, skilsmässa, vårdnad, arv och underhåll av barn. I Gaza gäller egyptisk familjelag (Egyptian Law of Family Rights) från 1954. På Västbanken gäller den jordanska familjelagen (Jordanian Personal Status Law no. 61) från 1976. För muslimer på Västbanken och Gaza gäller två olika sharialagsystem baserat på Hanafiskolans rättstraditioner.³³ För kristna gäller egna lagar³⁴ och kyrkodomstolar som applicerar dessa.³⁵ En enhetlig palestinsk familjelag

²⁸ Möte med WCLAC, Jerusalem, 1 nov 2016.

²⁹ UN Women, *Access Denied – Palestinian Women's Access to Justice in the West Bank of the occupied Palestinian Territory*, 2014, s. 14-17, http://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20palestine/attachments/publications/2014/access%20denied_en.pdf?vs=56 (hämtad 2017-01-16), Ministry of Women's Affairs, 2011 samt Amnesty International, *Torn apart by factional strife*, oktober 2007, s. 13, <https://www.amnesty.org/en/documents/MDE21/020/2007/en/> (hämtad 2017-03-13).

³⁰ UN Women 2014, s 14, Zeina Jallad, *Palestinian Women and Security: A legal analysis*, The Geneva Centre for the Democratic Control of the Armed Forces (DCAF) 2012, <http://www.dcaf.ch/Publications/Palestinian-Women-and-Security-A-Legal-Analysis> (hämtad 2017-02-22).

³¹ Al Monitor, *Hamas-Fatah divide cripples Palestine's judiciary*, 14 maj 2015, <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/05/palestine-gaza-west-bank-hamas-fatah-judiciary-legislation.html> (hämtad 2017-03-09).

³² UNDP, *A Review of Palestinian Legislation from a Women's Rights Perspective*, September 2011, <http://www.undp.ps/en/newsroom/publications/pdf/other/womenrreview.pdf> (hämtad 2017-01-24).

³³ Jallad, 2012, s. 10.

³⁴ B.la. Personal Status Law for Orthodox Christians, Personal Status Law for Coptic Orthodox Church of 1938, se UNDP, 2011, s. 22.

³⁵ Ministry of Women's Affairs 2011, s. 19

som gäller för alla religiösa grupper finns utarbetad men har ännu inte antagits.³⁶

Palestinierna i Jerusalem följer också den jordanska familjelagen men i ärenden som rör ekonomisk fördelning mellan makar, vårdnad om barn och polygami gäller israelisk lag.³⁷

När det gäller straffrätt gäller på Västbanken den jordanska straffrätten från 1960 (Jordanien Penal Code No. 16), dock med undantag för östra Jerusalem som istället omfattas av israelisk straffrätt. I Gaza gäller den brittiska straffrätten från 1936 (Mandate Penal Code No. 74) och med vissa tillägg från den egyptiska straffrätten gällande framförallt otrohet (Egyptian Penal Code and Criminal Procedure Code of 1953).³⁸ Det pågår en process med att utarbeta en enhetlig strafflag för hela Palestina. Den senaste versionen är från 2011 och har ratificerats av regeringen men den väntar ännu på att antas av president Abbas.³⁹

Människorättsorganisationer och kvinnogrupper har länge arbetat för att förändringar ska göras i straffrätten i Palestina så att kvinnor och flickor ska kunna skyddas från våld. I nuläget finns ett antal brister i lagstiftningen och som dessa grupper ser behöver stärkas upp för att ge kvinnor och flickor utsatta för våld ett fullgott skydd.⁴⁰ Enligt en rapport från US Department of State från 2016 efterlevs de lagar som finns idag dåligt i fall av våld mot kvinnor.⁴¹ Även svenska Utrikesdepartementets rapport kring de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer i Palestina för åren 2015 och 2016 säger att skyddet för kvinnors rättigheter generellt sett är bristfälligt i den lagstiftning som används i Palestina.⁴²

³⁶ UN Women, *Fact Sheet: Women's Access to Justice and Security* http://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20palestine/attachments/publications/2014/fact%20sheet%20a2j_en.pdf (hämtad 2017-01-19).

³⁷ Ministry of Women's Affairs 2011, s. 19.

³⁸ The Geneva Centre for the Democratic Control of the Armed Forces (DCAF), *Palestinian Women and Security: A legal collection*, 2012, <http://www.dcaf.ch/Publications/Palestinian-Women-and-Security-A-Legal-Collection> (hämtad 2017-03-20).

³⁹ Al Haq, *Violence against Palestinian Women Must Stop*, 2 December 2015, <http://www.alhaq.org/advocacy/topics/palestinian-violations/1001-violence-against-palestinian-women-must-stop> (hämtad 2017-01-23), DCAF, s 6, 2012, Al Monitor, *Palestinian activists press Abbas to outlaw honour crime*, 12 mars 2014, <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/03/palestine-honor-crime-women-abuse-law-abbas.html> (hämtad 2017-01-22).

⁴⁰ UNDP, 2011, s. 28-29.

⁴¹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016 - Israel and The Occupied Territories - The Occupied Territories*, 2017, s. 124, <https://www.state.gov/documents/organization/265714.pdf> (hämtad 2017-04-07).

⁴² Utrikesdepartementet, *Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Palestina 2015–2016*, 27 april 2017, s. 10, <http://www.regeringen.se/498cd8/contentassets/2fed7baafa0e49b485c5e6e260a5fa50/palestina---manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-2015-2016.pdf> (hämtad 2017-04-28).

Våld i hemmet är i dagsläget inte kriminaliserat och flera övergrepp som kan inkluderas i detta är heller ej kriminaliserade i lag.⁴³ En kvinna utsatt för våld i hemmet kan inte anmäla sin man för detta utan får istället anmäla på andra grunder såsom misshandel och överfall.⁴⁴

Det utkast på ny strafflag som ännu inte har antagits skulle åtgärda några av de brister som finns i de strafflagar som idag gäller. Den skulle kriminalisera sexuellt ofredande och våld i hemmet och inkludera ett starkare skydd för kvinnor som utsätts för våldtäkt.⁴⁵ En Familjeskyddslag som omfattar våld i hemmet, sexuellt våld och trafficking har också utarbetats av det palestinska Kvinnoministeriet år 2013 på initiativ av ett antal kvinnoorganisationer. Lagen har ännu inte antagits.⁴⁶

4. Våld mot kvinnor i Palestina

Våld mot kvinnor inkluderar alla handlingar som resulterar i fysisk, psykologisk eller sexuell skada eller lidande hos kvinnor vilket inkluderar hot om detta, tvång eller frihetsberövande. Det gäller både inom hemmet och utanför.⁴⁷

En studie gjord av den palestinska statistiska centralbyrån år 2011 visade att 37 % av tillfrågade gifta palestinska kvinnor har utsatts för någon typ av våld av sina makar. Siffran är högre i Gaza än på Västbanken, 29,9% för kvinnor på Västbanken och 48,8% för Gaza.⁴⁸

Siffrorna för Gaza gör gällande att 76,4% av kvinnorna utsatts för psykologiskt våld, 34,8% för fysiskt våld och 14,6% för sexuellt. För Västbanken var siffrorna 23,5% för psykiskt, 11,8% för fysiskt och 10,1% för sexuellt våld.⁴⁹ De högre siffrorna i Gaza kan förklaras både av lokala traditioner, den svåra humanitära situationen och striktare religiös hållning

⁴³ Jerusalem Institute of Justice, *Implementation of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women under the Palestinian Authority and Hamas – Alternative report prepared for the United Nations Committee on the Elimination of Discrimination Against Women*, 2016, s. 35, <http://jij.org/wp-content/uploads/2016/04/Discrimination-against-Women-Palestinian-Authority-and-Hamas.pdf> (hämtad 2017-04-06).

⁴⁴ US Department of State, 2017, s. 124.

⁴⁵ UNDP, 2011, s 29.

⁴⁶ Euro-Mediterranean Human Rights Network, 2015, s. 35.

⁴⁷ United Nations General Assembly Resolution 48/104, *Declaration on the Elimination of Violence against Women*, 1993. <http://www.refworld.org/docid/3b00f25d2c.html> (hämtad 2017-04-11)

⁴⁸ Palestinian Central Bureau of Statistics, *Press Release: Main Findings of Violence survey in the Palestinian Society*, December 2011, s. 17, http://www.pcbs.gov.ps/portals/_pcbs/pressrelease/el3onfnewenglish.pdf (hämtad 2017-01-25).

⁴⁹ Ibid.

än på Västbanken.⁵⁰ Center for Women's Legal Research and Consulting menar att många anser att kvinnor är mindre värda än män och att religionen används för att rättfärdiga att det inte finns lika rättigheter för kvinnor. "Mannen anses vara beslutsfattaren i kvinnans liv och detta leder till våld mot kvinnor. Kvinnor i Gaza är inte fria", menar organisationens ledare.⁵¹ Undersökningar visar även att våldet mot kvinnor i Gaza ökat efter konflikten 2014 med Israel och de humanitära konsekvenser som den medförde.⁵²

Dessa siffror är en indikation på hur utbrett våld i hemmet i Palestina är men återspeglar med största sannolikhet inte hela problemet. Organisationen Sawa säger att det är svårt att veta hur utbrett våldet mot kvinnor är samtidigt som det kända antalet utsatta kvinnor ökar. Detta beror på att kvinnor har fler sätt att göra sina röster hörda genom olika organisationer som dokumenterar fall av våld och övergrepp och ger dem stöd. Detta bryter dock med traditionen att våld bör hållas hemligt och inom familjen.⁵³ Women's Center for Legal Aid and Counselling konstaterar att normer och traditioner och tryck från samhället har större makt över familjen än vad lagar har.⁵⁴

Tillgången till korrekt statistik gällande våld mot kvinnor är en utmaning. Palestinska myndighetens Kvinnoministerium håller därför på att skapa vad de kallar "National Observatory on Violence Against Women". Observatoriet ska lanseras i juni 2017 och ska samla och dokumentera fall av våld mot kvinnor för att mäta hur utbrett problemet med våld mot kvinnor är. Syftet är också att informationen ska utgöra ett underlag för politiska åtgärder.⁵⁵

Observatoriet är en av de åtgärder som finns identifierade i Palestinas nationella strategi 2011-2019 för att reducera våld mot kvinnor. Den

⁵⁰ United Nations High Commissioner on Human Rights (UNHCHR), Speech of UN Special Rapporteur on violence against women, *Reducing violence against women and promoting gender equality: two underused tools in bridging fragmented and divided communities and achieving peace*, 22 september 2016, <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=20565&LangID=E> (hämtad 2017-02-23) samt möte med Center for Woman's Legal Research and Consulting (CWLRC), Gaza City, 26 oktober 2016.

⁵¹ Möte med CWLRC, Gaza City, 26 oktober 2016.

⁵² United Nations, Economic and Social Council, Commission of the Status of Women E/CN.6/2016/6, *Situation of and assistance to Palestinian women, Report of the Secretary General*, <http://www.refworld.org/docid/56a5c9794.html> (2017-04-11).

⁵³ Al Monitor, 16 juni 2016, *Will a new Palestinian agency be enough to stop violence against women?*, http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/06/palestinian-observatory-violence-against-women.html?utm_source=Boomtrain&utm_medium=manual&utm_campaign=20160617&bt_ts=1466179736408 (hämtad 2017-03-09).

⁵⁴ Women's Center for Legal Aid and Counselling, *Women without Names: Report on Femicide in the Name of Honor in the Palestinian Society*, 2010, s. 34, <http://www.wclac.org/userfiles/Women%20inside%20preview.pdf> (hämtad 2017-02-16)

⁵⁵ Al Monitor, 16 juni 2016.

definierar en lång rad av åtgärder som den palestinska myndigheten bör åstadkomma för att reducera våld mot kvinnor i Palestina.⁵⁶

Ett av problemen är att kvinnorna ofta väljer att inte tala om att de utsatts för våld. Den statistiska centralbyråns studie visar att 65,3% av de tillfrågade kvinnorna som utsatts för våld av sina makar föredrog att inte tala om detta medan endast 0,7 % av kvinnorna vänt sig till en kvinnoorganisation eller center för att få vägledning.⁵⁷ Detta bekräftas också av ledaren för Union for Palestinian Womens's Committee i Gaza som menar att palestinska kvinnor skäms att rapportera våld mot dem till polisen och att de hellre pratar med varandra.⁵⁸ Kvinna till Kvinna menar att kvinnas viktigaste nätverk är familjen och att kvinnor generellt inte vågar tala om våld i hemmet då det kan innebära en fara för livet. Kvinnor är också rädda för vad det kan få för effekt om de berättar om våldet eller gör en anmälan.⁵⁹

4.1. Sexuellt våld

Frågan om sexuellt våld är mycket känslig och tabubelagd i det palestinska samhället. Detta gäller i ännu högre grad incest.⁶⁰

Organisationen Sawa som arbetar med dessa frågor driver en hjälplinje där de ger rådgivning och stöd och som de samlar statistik från. Mellan åren 2009 och 2015 tog de emot 3189 fall av sexuellt våld. Av dessa var 1019 övergrepp inom familjen.⁶¹ Dessa siffror kan inte bekräftas av andra källor och återspeglar med största säkerhet inte den faktiska situationen då man kan anta att inte alla som utsatts för denna typ av våld ringer till hjälplinjen.

Vid sexualbrott uppkommer en hedersproblematik (se mer under kapitel 4.3) för familjen eftersom det inte är accepterat att en kvinna har en sexuell relation utanför äktenskapet, oavsett om hon har valt detta själv eller inte.⁶² Om en våldtäkt begåtts av en person utanför familjen tvingas inte sällan kvinnan att gifta sig med förövaren som ett sätt att reparera familjens heder.⁶³ Det medför även en möjlighet till strafflindring för mannen.⁶⁴ Sawa styrker att detta förekommer och menar att det gör kvinnan till dubbelt offer. ”I Palestina ser man sexuella övergrepp som sex och inte som våld och man ger flickan eller kvinnan skulden”, menar Sawa.⁶⁵

⁵⁶ Se Ministry of Women's Affairs, 2011.

⁵⁷ Palestinian Central Bureau of Statistics, 2011, s. 18.

⁵⁸ Möte med Union of Palestinian Women's Committees (UPWC) mfl, Gaza City, 27 oktober 2016.

⁵⁹ Möte med Kvinna till Kvinna, Beit Hanina, 31 oktober 2016.

⁶⁰ DCAF, 2010, s. 34.

⁶¹ Möte med Sawa, Jerusalem, 3 november 2016,.

⁶² Möte med CWLRC, Gaza City, 26 okt 2016.

⁶³ Ministry of Women's Affairs, 2011, s. 24-25.

⁶⁴ Jordanian Penal Code no. 16 of 1960, amended 2011, art 308. http://www.ahtnc.org.jo/sites/default/files/penal_code.pdf eller s. 31-40 i DCAF, 2012.

⁶⁵ Möte med Sawa, Jerusalem, 3 november 2016,

4.1.1. Rättsligt ramverk och hantering av sexuellt våld

4.1.1.1. Sexuellt ofredande och våldtäkt

Det finns också en hel del brister i lagstiftningen gällande sexuellt våld. Sexuella ofredanden är vanligt förekommande i Palestina men det finns inga lagar mot detta.⁶⁶ Den jordanska strafflagen nämner inte explicit ordet sexuellt ofredande men kriminaliserar en sexuell kontakt utan offrets medtyckte.⁶⁷ Brittisk lag i Gaza kriminaliserar våldtäkt och sexuellt överfall men inte sexuellt ofredande.⁶⁸ Enligt US Department of State förekommer det att kvinnor själva anses ha provocerat fram ofredanden mot dem genom sitt beteende, inte minst i Gaza där kvinnor anklagas för icke-muslimskt beteende av Hamas-regeringen, t.ex. att ha varit på allmän plats efter mörkrets inbrott eller att ha gått tillsammans med män som inte är släkt.⁶⁹

I Gaza innebär våldtäkt olaglig sex med en kvinna mot hennes vilja genom att våld eller dödshot eller hot om allvarlig kroppslig skada används, eller om hon är medvetslös eller liknande.⁷⁰ Detta innebär att ganska mycket våld eller allvarliga hot krävs.

Den jordanska strafflagen hade före 2011 en liknande formulering men den är nu borttagen. Våldtäkt anses enligt den jordanska straffrätten ske när en man påtvingar en kvinna sex som han inte är gift med och straffet är tvångsarbete i minst fem år. Detta får innebörden att våldtäkt inom äktenskapet inte är reglerat i lag, inte heller våldtäkt av en man. Detta gäller inte i Gaza då våldtäkt inte sätts i relation till äktenskapet och en artikel även finns som rör påtvingad sodomi.⁷¹ Straffet för våldtäkt i Gaza är upp till 14 års fängelse och våldtäktsförsök ger upp till sju års fängelse.⁷²

Det finns information om att våldtagna kvinnor som inte kan presentera tillräckligt med bevis istället riskerar att straffas för äktenskapsbrott men detta har Lifos inte kunnat bekräftas av flera källor.⁷³ På Västbanken ger otrohet fängelse i ett till tre år och gifta personer straffas hårdare.⁷⁴ I Gaza

⁶⁶ US Department of State, 2017, s. 125.

⁶⁷ Jordanian Penal Code no. 16 of 1960, amended 2011, art 305.

⁶⁸ British Penal Code No. 74 of 1936, artikel 152.

⁶⁹ US Department of State, 2017, s. 125.

⁷⁰ British Penal Code No. 74 of 1936, artikel 152, 1a., finns i DCAF, s. 24.

⁷¹ Ibid.

⁷² British Penal Code No. 74 of 1936, artikel 152, 1 och 2 samt 154.

⁷³ David Ghanim, *Gender-Based Violence in the Middle East and North Africa: A ubiquitous phenomenon*, s. 49, i Zhiha Smail Salhi (red), *Gender and Violence in Islamic Societies: Patriarchy, Islamism and Politics*, 2013, I.B Tauris publisher.

⁷⁴ Jordanian Penal Code no. 16 of 1960, amended 2011, artikel 282-284. Strafflagen som gäller på Västbanken hade före 2011 högre straff för kvinnor än män men nu gäller samma straff. Maxstraffet på tre år används om otroheten begås i den gifta partens hem. Om en man är otrogen måste inte bara kvinnan utan även hennes förmyndare, wali, göra anmälan.

gäller att en otrogen kvinna riskerar fängelse i upp till två år medan en man riskerar fängelse i upp till sex månader.⁷⁵

Den jordanska lagen på Västbanken skiljer också mellan våldtäkt på kvinnor som är oskulder och inte oskulder med hårdare straff för en våldtäkt av en oskuld.⁷⁶ En man som antastar eller våldtar en kvinna slipper straff om han gifter sig med kvinnan och fortsätter att vara det i minst tre år, enligt artikel 308 i den jordanska strafflagen.⁷⁷

Enligt US Department of State tillämpar inte de palestinska myndigheterna våldtäktslagarna effektivt, vare sig på Västbanken eller i Gaza och samhälleliga normer leder till en stor underrapportering. De rapporterar även om att polisen inte hanterar våldtäkt som en kriminell angelägenhet och att de släppt personer som anklagats för våldtäkt efter att de bett om ursäkt till sina offer.⁷⁸

4.1.1.2. *Incest och abort*

Incest är enligt Sawa ett utbrett problem i det palestinska samhället men familjerna försöker i det längsta att ignorera problemet för att upprätthålla statusen i samhället. Ofta klandras mödrarna i situationer då fadern förgriper sig på en dotter. Anmälan av ett brott mot en flicka under 18 år ska göras av en manlig släkting och Sawa framhäver svårigheten i detta om förövaren också är en manlig släkting.⁷⁹

Artikel 285 i den jordanska straffrätten ger fängelse mellan två och tre år i fall av incest och den brittiska straffrätten i Gaza ger ett femårigt straff för en person som har sex med en person mellan 16 och 21 år som är hans barn eller skyddsling.⁸⁰ Det är oklart vad som gäller för kvinnor över 21. Incestbrott ska anmälas av en släkting, kvinnan eller flickan kan ej anmäla det själv enligt den jordanska straffrätten.⁸¹ Dessutom förbjuds äktenskap med en släkting i familjerätten enligt artikel 24 i den jordanska familjerätten och artikel 17 i den egyptiska.⁸²

I Palestina, både på Västbanken och i Gaza, är abort olagligt. Inte ens en flicka eller kvinna som blivit våldtagen inom familjen har rätt att göra abort. Även andra personer som hjälper en kvinna att göra abort eller vållar ett

⁷⁵ Egyptian Penal Code and Criminal Procedure Code of 1953, artikel 273-277, <http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/57560/111585/F1337119832/EGY57560.pdf> (hämtad 2017-03-20).

⁷⁶ Jordanian Penal Code no. 16 of 1960, amended 2011, art 292.

⁷⁷ ibid, art 308.

⁷⁸ US Department of State, 2017, s 124.

⁷⁹ Ibid

⁸⁰ Jordanian Penal Code no. 16 of 1960, artikel 285, British Penal Code No. 74 of 1936, artikel 155.

⁸¹ Jordanian Penal Code no. 16 of 1960, art 286, http://www.ahtnc.org.jo/sites/default/files/penal_code.pdf (hämtad 2017-03-16)

⁸² Jordanian Personal Status Law of 1976, artikel 24 samt Egyptian Family Rights Law, Issue No. 303 of 1954, artikel 17f.

missfall straffas.⁸³ I den jordanska strafflagen ökas dessutom straffet om det är vårdpersonal som genomför aborten.

Konsekvenserna av att anmäla sexualbrott upplevs av många kvinnor som värre och allvarligare än övergreppen i sig varför många sexualbrott aldrig leder till en anmälan.⁸⁴

4.2. Hedersvåld

Hedersvåld⁸⁵ är våld som syftar till att kontrollera kvinnan och hennes heder. Den mest extrema formen är hedersmord.⁸⁶ Den kulturella normen i Palestina är att kvinnan är bäraren av hedern och därför observeras hon och vaktas av manliga släktingar. Organisationen Kvinna till Kvinna menar att ett eventuellt snedsteg som en kvinnlig medlem av familjen gör kan resultera i skam och skuldbeläggande som ärvs i generationer.⁸⁷ Om hon bryter mot det socialt accepterade beteendet anses det skada familjens heder. Att döda kvinnan blir då en utväg för att återupprätta hedern och samtidigt bestraffa henne.⁸⁸ Lagstiftningen bidrar också till en social acceptans av fenomenet genom att det finns olika möjligheter till strafflindring när hedern anges som orsak till mordet (se mer under kapitel 4.2).⁸⁹

Hedersmord är vanligast i situationer där en kvinna anklagas för att ha eller har haft en sexuell relation som ogift eller utanför äktenskapet.⁹⁰ Att ha en relation utanför äktenskapet är olagligt enligt lag i både Gaza och på Västbanken. Om någon får reda på att en kvinna har en relation utan att vara gift eller utanför äktenskapet kan det leda till att paret dödas eller utsätts för allvarligt våld från männen i familjen, menar Center for Women's Legal Research and Consulting.⁹¹ Även organisationen Sawa bekräftar risken med utomäktenskapliga affärer. Sawa tar emot samtal från kvinnor i hela Palestina som har haft sexuella relationer innan äktenskapet och uttrycker rädsla för att detta ska upptäckas när de gifter sig. Familjen kontrollerar nämligen att det finns blod på lakanen från kvinnan efter bröllopsnatten.

⁸³ British Penal Code No. 74 of 1936, artikel 175, 176, 177 samt Jordanian Penal Code no. 16 of 1960, art 321-325..

⁸⁴ DCAF, 2010, s. 34.

⁸⁵ Organisationen WCLAC motsätter sig termen hedersmord eftersom de menar att den används för att dölja det egentliga motivet till mordet och för att få strafflindring. Femicide innebär mord eller dråp på kvinnor av män på grund av att de är just kvinnor.

⁸⁶ Honour based violence awareness network, *Forms of honour based violence and oppression*, <http://hbv-awareness.com/forms-of-hbv/> (hämtad 2017-02-21).

⁸⁷ Möte med Kvinna till Kvinna, Beit Hanina, 31 oktober 2016.

⁸⁸ Al Ashqar, Ahmad, *Murder of Women in Palestine under the Pretext of Honour: Legislation and Jurisprudence Analytical Study*, Judge, United Nations Office of the High Commissioner, Occupied Palestinian Territory, April 2014, s. 4. http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/Executive_summary_study_called_honour_killings_Palestine.pdf (hämtad 2014-03-22).

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Bisan Center, 2011, s. 36 samt WCLAC, 2010, Möte med CWLRC, Gaza City, 26 oktober 2016.

⁹¹ Möte med CWLRC, Gaza City, 26 oktober 2016.

Sawa menar att om inget blod finns, kan kvinnans liv vara i fara. Eller så skickas hon tillbaka till familjen och då får familjen hantera skammen.⁹²

Heder kan även användas som ursäkt för mord som begås för att t.ex. dölja kvinnomisshandel, incest, våldtäkt, eller utomäktenskaplig graviditet.⁹³ Det har också skett i situationer där kvinnan anmält eller talat öppet om sexuellt våld mot henne eller för att kvinnan inte ska avslöja en affär mellan maken och en annan kvinna. Ibland räcker det med ett illvilligt rykte eller att kvinnan har vägrat att gifta sig med den man familjen valt åt henne.⁹⁴ I rurala, fattiga områden som är mer konservativa kan även andra situationer få hedervåld som konsekvens.⁹⁵

Det är oftast kvinnans far, make, bror eller farbror som är förövaren, eftersom det anses vara hans uppgift att försvara familjens heder.⁹⁶ Kvinnor dödas även i arvssituationer, där kvinnan inte velat ge upp sin del av ett arv till förmån för en manlig släkting, då med hedern som ursäkt för att förövaren får straffreduktion.⁹⁷ Detta är ett problem som flera källor pekar på.

Tillgänglig statistik är inte enhetlig och kommer från olika organisationer som ofta själva betonar svårigheten i att föra korrekt statistik. WCLAC har information om åtta hedersmord år 2007, fem år 2009, nio år 2009 och sex 2010.⁹⁸ Al-Muntada Coalition rapporterade istället 11 fall av hedersmord år 2009 och Independent Commission for Human Rights totalt 13 fall år 2010 varav nio på Västbanken och fyra i Gaza.⁹⁹ Statistik från den palestinska myndigheten visar på 5 hedersmord år 2011, 13 år 2012 och 26 året efter, vilket fått flera medier att skriva om en ökning av denna typ av mord.¹⁰⁰ Independent Commission of Human Rights och kvinnoorganisationer rapporterar istället 28 hedersmord 2013.¹⁰¹ Amnesty International rapporterar om minst 11 offer för hedersmord under 2014 och 18 år 2015,

⁹² Möte med Sawa, Jerusalem, 2 nov 2016.

⁹³ The Guardian, 3 mars 2014, , Haaretz, 4 oktober 2013,

⁹⁴ WCLAC, 2010.

⁹⁵ Möte med Kvinna till Kvinna, Beit Hanina, 1 nov 2016.

⁹⁶ WCLAC, 2010, s. 11-12.

⁹⁷ WCLAC, 2010, s. 11-12, möte med Kvinna till Kvinna, 31 okt 2016, möte med WCLAC 1 nov 2016.

⁹⁸ WCLAC, 2010, s. 19-23.

⁹⁹ Ministry of Women's Affairs, 2011, s 14-15.

¹⁰⁰ Al Arabiya, *Honor killings doubled in 2013, says Palestinian official*, 27 February 2014, <http://english.alarabiya.net/en/perspective/features/2014/02/27/-Honor-killings-doubled-in-2013-says-Palestinian-official.html> (hämtad 2017-01-17),

Al Jazeera, *Upsurge in Palestinian honour killings*, 25 mars 2014,

<http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/03/upsurge-palestinian-honour-killings-gaza-201432372831899701.html> (hämtad 2017-04-06), The Jerusalem Post, *Report: UN organization concerned by rise in honor killings in the West Bank*, 17 maj 2014, <http://www.jpost.com/International/Report-UN-organization-concerned-by-rising-femicide-in-Palestinian-territories-352532> (hämtad 2017-04-06).

¹⁰¹ UN Women, *Palestine*, <http://palestine.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures> (hämtad 2017-04-11).

baserat på information från palestinska organisationer.¹⁰² Amnesty rapporterar även 21 mord på palestinska kvinnor som begåtts av en make eller familjemedlemmar för år 2016, dock finns inte information om hur många av dessa som hade hedersmotiv.¹⁰³

Bristerna i statistiken gör det svårt att veta exakt hur utbrett fenomenet är. Enligt rapporten från US Department of State (2017) hävdar organisationerna att det finns skäl till att tro att hedersmord är underrapporterat eftersom det finns skillnader i de metoder som polisen respektive organisationerna använder för att dokumentera hedersmord och på grund av avsaknad av information från Gaza om hedersmord.¹⁰⁴ Enligt människorättsorganisationen Al Dameer i Gaza blir två till tre personer per år dömda för hedersmord der. Ledaren för organisationen menar att det begås fler hedersmord på Västbanken än i Gaza.¹⁰⁵ Kvinna till Kvinna anser dock att kvinnor i Gaza i hög grad är utsatta för hedersvåld.¹⁰⁶

Det är svårt att generalisera kring hedersmord gällande vilka kvinnor som drabbas eller vilka män som är mer benägna att begå ett sådant brott. En genomgång av WCLAC från 2010 där de gått igenom 28 fall under ca fyra år ger en viss bild men kan inte generaliseras ifrån. Materialet är för litet för att det ska vara statistiskt säkerställt.

I WCLAC's genomgång av hedersmord är det fler kvinnor med låg utbildning bland offren jämfört med kvinnor med hög utbildning. Detta gäller även förövaren som oftare också tillhör en lägre socialgrupp. Majoriteten av de mördade kvinnorna i WCLAC's studie var hemmafruar medan ca en tredjedel hade ett arbete. Ungefär hälften av kvinnorna bodde i byar medan resterande hälften bodde i flyktingläger eller i städer.¹⁰⁷

Andra källor menar på att vissa områden i Palestina har högre nivåer av hedersmord än andra, framförallt då Hebron och Gaza.¹⁰⁸ Detta har dock inte kunnat bekräftas av andra källor eller med statistik.

Enligt Kvinna till Kvinna kan ingen ge skydd mot hedersvåld. ”Alla känner alla och vet vad alla gör i Palestina. Historier om kvinnor som brutit mot sociala normer berättas i generation efter generation. Du kan inte kontrollera alla medlemmar av en familj. Om inte pappan eller brodern begår hedersbrott så kan farbrodern göra det”, menar Kvinna till Kvinna.¹⁰⁹

¹⁰² Amnesty International, Annual Report, 2014/2015, *Palestine*, <https://www.amnesty.org/download/Documents/POL1000012015ENGLISH.PDF> samt Amnesty International, Annual Report 2015/16, *Palestine*, [https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/palestine-state-of/report-palestine-state-of/](https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/palestine-state-of-report-palestine-state-of/) (hämtade 2017-02-17).

¹⁰³ Amnesty International, Annual Report 2016/17.

¹⁰⁴ US Department of State, 2017, s. 125.

¹⁰⁵ Möte med Al Dameer, Gaza City, 26 oktober 2016.

¹⁰⁶ Möte med Kvinna till Kvinna, Beit Hanina, 31 okt 2016.

¹⁰⁷ WCLAC, 2010, s. 9.

¹⁰⁸ Jerusalem Institute of Justice, 2016, s. 14.

¹⁰⁹ Möte med Kvinna till Kvinna, Beit Hanina, 31 okt, 2016.

Ibland refereras det till att Koranen tillåter hedersmord.¹¹⁰ Många imamer har dock tagit avstånd från och uttalar sig kritiskt mot hedersmord. Företrädaren för den högsta Shariadomstolen (Supreme Sharia court) i Palestina har sagt att mord på kvinnor är helt förbjudet enligt islam och att dessa mord representerar hedniska traditioner från för-islamiska tider.¹¹¹

4.2.1.1. Rättslig tillämpning gällande hedersmord

I både den jordanska och den brittiska strafflagen finns det olika möjligheter till strafflösdning vid hedersbrott. Flera av dessa artiklar har dock tagits bort de senaste åren. Presidenten tog genom ett dekret år 2011 bort paragraf 340 från den jordanska strafflagen och artikel 18 från den brittiska i Gaza. Dessa båda reducerade straffet för en person som dödat sin fru eller annan kvinnlig släkting om han kom på henne på bar gärning med att vara otrogen.¹¹² I den jordanska lagen gällde även samma strafflösdning för de fall då en maka kommit på sin make under pågående otrohet och dödat honom även om dessa fall är mycket ovanligare.¹¹³

År 2014 togs ytterligare en artikel i den jordanska strafflagen bort, artikel 98 som möjliggjorde straffreducering för brott som begåtts i ett tillstånd av ursinne där offret begått en otillåten eller farlig handling gentemot förövaren.¹¹⁴

I en rapport från FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter i Palestina gjordes en genomgång av 37 domstolsfall mellan 1993 och 2013. Den visar att artikel 340 i den jordanska strafflagen och artikel 18 i Gazas strafflag inte hade använts i domarna och att borttagningen av dem därför inte haft den avsedda avskräckande effekten för hedersbrott.¹¹⁵ Genomgången gjordes innan artikel 98 tagits bort och det finns ingen studie gjord på effekterna av detta som kommit till Lifos kännedom. Tillgänglig statistik på antal hedersmord visar dock inte på någon direkt nedgång. En källa menar också att borttagningen av paragraferna som gav straffreducering inte har

¹¹⁰ Jerusalem Institute of Justice, 2016, s. 16.

¹¹¹ The Guardian, *Honor killings rise in Palestinian territories, sparking backlash*, 3 mars 2014, https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/honor-killings-rise-in-palestinian-territories-sparking-backlash/2014/03/02/1392d144-940c-11e3-9e13-770265cf4962_story.html?utm_term=.ce0103a1fc03 (hämtad 2017-02-22) samt Haaretz, *How many more Palestinian Women have to be murdered?*, 4 oktober 2013, <http://www.haaretz.com/israel-news/premium-1.550481> (hämtad 2017-03-08).

¹¹² United Nations Officer of the High Commissioner OpT, 2014, s 5-6, DCAF och WCLAC, *Palestinian Women and Security: Promoting the Rights of Palestinian Women and Girls through Legislation*, 2012, s 5, <http://www.dcaf.ch/Publications/Working-Paper-Palestinian-Women-and-Security-Promoting-the-Rights-of-Palestinian-Women-and-Girls-through-Legislation> (hämtad 2017-04-11) samt möte med WCLAC, Jerusalem, 1 nov 2016.

¹¹³ Jordanian Penal Code no. 16 of 1960, art 340 1 och 2.

¹¹⁴ Palwatch, *Abbas Amends Law on Honor Killings*, 20 maj 2014, http://www.palwatch.org/main.aspx?fi=587&doc_id=11688 (hämtad 2017-03-21).

¹¹⁵ United Nations Office of the High Commissioner, 2014, s 8-9.

påverkat nivån av hedersmord på palestinska kvinnor eftersom problemet inte bara ligger i lagarna utan också i kulturen.¹¹⁶

Kvinnoorganisationer och organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter menar även att det fortfarande finns brister i lagstiftningen gällande heder. B.la. används artikel 62(2a) i den jordanska straffrätten av domare i hedersbrott. Denna ger föräldrar rätt att disciplinera sina barn som de bedömer lämpligt och domarna anser i vissa fall att hedersmord på döttrar är ett sätt att disciplinera sina barn.¹¹⁷ Enligt artikel 99 i den jordanska straffkoden finns möjligheten för en domare att ge reducerat straff på grund av förmildrande skäl, vilka i sin tur är upp till domaren att ange. Vanligast enligt FN:s genomgång av hedersmord var att offrets närstående gav upp sin rätt till ett straff av förövaren som ofta är samma som offrets familj i hedersbrott. Andra skäl kan handla om förövarens ålder (ung eller gammal), eller att förövaren är far eller bror till offret eller om själva motivet i sig varit heder.¹¹⁸

Även i andra fall än mord utgör åberopan av heder en förmildrande omständighet. I den jordanska straffrätten finns straffflindring för en kvinna som gör abort eller en släkting som hjälper henne att göra det om syftet är att skydda hennes heder.¹¹⁹

4.3. Tidiga äktenskap och tvångsäktenskap

Tidiga äktenskap och tvångsäktenskap räknas ofta som en form av våld mot flickor och kvinnor.¹²⁰

Tidiga äktenskap innebär äktenskap före 18 års ålder. Den lagliga åldern för att gifta sig på Västbanken är 15 år för flickor och 16 för pojkar och i Gaza 17 år för kvinnor och 18 för män. Trots detta är det vanligare med tidiga äktenskap i Gaza än på Västbanken.¹²¹ Detta emot säger också den palestinska barnlagen som sätter åldern för giftermål vid 18 för båda könen.¹²²

Kvinnor och flickor i Palestina har oftast lite att säga till om gällande deras egna äktenskap och många tvingas in i ett giftermål.¹²³ Det vanligaste är arrangerade äktenskap. Enligt Center för Women's Legal Research and

¹¹⁶ Jerusalem Institute of Justice, 2016, s 16.

¹¹⁷ Jallad, 2012, s 11.

¹¹⁸ United Nations Office of the High Commissioner, 2014, s 9-11.

¹¹⁹ Jordanian Penal Code no. 16 of 1960, art 321-325,

¹²⁰ Se b.la.UNFPA Palestine, <http://palestine.unfpa.org/topics/gender-based-violence-3?page=2> (hämtad 2017-03-08).

¹²¹ Defense for Children International Palestine, *Early marriage and education: the chicken or the egg?*, 19 november 2016, http://www.dci-palestine.org/early_marriage_and_education_the_chicken_or_the_egg (hämtad 2017-02-20).

¹²² Jallad, 2012, s 11.

¹²³ Tahiri Justice Center, Forced Marriage Initiative, *Forced Marriage Overseas: The Palestinian Territories*, <http://preventforcedmarriage.org/forced-marriage-overseas-the-palestinian-territories/> (hämtad 2017-02-22).

Counselling i Gaza är det inte är kvinnans eller flickans eget val att gifta sig eftersom mannen är den som fattar besluten i familjen. Detta kan vara pappan, farbrodern eller farfadern, den man som är den viktigaste i familjen, menar organisationen. Ibland tillfrågas flickan om hon vill gifta sig med den utsedde men i slutändan är det ändå familjens manlige överhuvud som bestämmer. CWLRC menar att om föräldrarna också är emot äktenskapet kan de försöka att resonera med familjens överhuvud men om detta inte fungerar kommer de att acceptera dennes beslut. Detta trots att tvångsäktenskap är olagligt i Gaza. Få straffas dock för detta.¹²⁴

Fattigdom, arbetslöshet och låg levnadsstandard, vid sidan av seder och bruk, är några av de anledningar som finns för en familj att gifta bort sin dotter tidigt, ofta mot hennes egen vilja. Unga flickor tvingas att acceptera ett äktenskap som deras fäder bestämt utan att de tillfrågats eller utan att låta dem slutföra sin skolgång eller mogna. Fattiga familjer får också sin ekonomiska börda lättad då de slipper vidare utgifter för flickan. Konflikten 2014 i Gaza resulterade i ett stort antal änkor och att gifta bort döttrarna är ett sätt att förbättra dessa familjers levnadssituation.¹²⁵ En yngre flicka anses också ha lättare att anpassa sig till makens familjs traditioner och levnadssätt och är därför att föredra när sonen ska gifta sig.¹²⁶

Enligt Union of Palestinian Women's Committees i Gaza, föredrar många familjer att flickorna gifter sig tidigt av ekonomiska skäl. "Även om flickorna får höga betyg kan de inte fortsätta till universitetet av ekonomiska skäl så de gifter sig istället tidigt".¹²⁷ Programansvariga för Genderfrågor på UNRWA i Gaza hävdade att det var en ökad tendens med tidiga äktenskap i låginkomstfamiljer och en sjunkande tendens i höginkomstfamiljer. UNRWA menade också att även om vissa flickor är så unga som 14 år när de gifter sig är det vanligare att de har fyllt 16 år.¹²⁸ Organisationen Kvinna till Kvinna menar att flickor i område C på Västbanken är särskilt utsatta för tidiga äktenskap och tvångsäktenskap. Situationen där är särskilt tuff och det är oftast deras enda utväg, menar organisationens företrädare.¹²⁹

Statistik visar att 21,4% av kvinnor i åldern 20-49 på Västbanken gifte sig före att de fyllde 18. I Gaza var siffran 28,6%.¹³⁰ FN uppger att av alla registrerade äktenskap i Palestina fanns det i 43% en brud i åldern 14-19 år medan mindre än 0,01% av makarna hade samma ålder. Detta gör det

¹²⁴ Möte med CWLRC, 26 oktober, Gaza City.

¹²⁵ UNFPA, *One year after the Gaza conflict, situation for women and youth remains dire*, augusti 2015, <http://www.unfpa.org/news/one-year-after-gaza-conflict-situation-women-and-youth-remains-dire> (hämtad 2017-03-16).

¹²⁶ Al Monitor, *Forced Underage Marriage Continue in Gaza*, 8 augusti 2013, <http://www.al-monitor.com/pulse/en/originals/2013/08/underage-marriage-child-palestinians-gaza.html> (hämtad 2017-02-20).

¹²⁷ Möte med UPWC mfl, Gaza City, 27 oktober 2016.

¹²⁸ Möte med UNRWA, Gaza City, 27 oktober 2016.

¹²⁹ Möte med Kvinna till Kvinna, Beit Hanina, 31 oktober 2016.

¹³⁰ Defense for Children International Palestine, 2016.

tydligt att tidiga äktenskap främst gäller flickor. I 1,5 % av fallen var bruden under 14 år.¹³¹

En shariadomare, *qadi*, kan tillåta en minderårig att gifta sig om han anser att giftermålet är till dennes fördel. Detta sker oftast med flickor snarare än med pojkar. Det finns exempel på att flickor som är 9 år och pojkar som är 12 har tillåtits att gifta sig genom en *qadis* tillstånd. Det är dock enligt den jordanska strafflagen olagligt att facilitera ett äktenskap för en flicka under 15 eller under 18 utan samtycke från hennes (manlige) förmyndare. Förmyndaren, *wali*, har rätt att ingå ett äktenskapskontrakt i flickans räkning och är oftast hennes far eller farfar.¹³² Stafflagen som gäller i Gaza har liknande innehåll. En *wali* behövs för alla kvinnor som gifter sig för första gången men finns ingen sådan kan en religiös domare agera förmyndare.¹³³

Shariadomstolarna som ansvarar för äktenskap följer den lagstadgade åldern för giftermål på pappret men det finns också uppgifter om att flickans ålder i födelseattesten ändras eller att hennes ålder baseras på vad föräldrarna säger. Giftermålet kan också ske utanför domstol och registreras i efterhand när flickan har åldern inne.¹³⁴ Detta bekräftas också av Center for Women's Legal Research and Counselling som menar att domare i Gaza tillåter flickor att gifta sig vid 15 och pojkar från 16 baserat på religiösa traditioner.¹³⁵

I ett möte med ett flertal organisationer i Gaza framkom det även att en flicka som inte vill gifta sig med den utsedde pojken eller mannen kan vända sig till en lokal *mukhtar*¹³⁶ där hon bor. Denne kan då medla och i vissa fall försöka att övertala familjen att flickan ska slippa äktenskapet. En iblandning av en *mukhtar* i dessa frågor är dock ovanligt.¹³⁷

5. Skydd för våldsutsatta kvinnor

5.1. Skyddsmekanismer i det informella systemet

5.1.1. Familjens och klanens roll

Våld i hemmet och våld mot kvinnor anses vara en angelägenhet som bör hållas inom familjen. I de flesta situationer väljer kvinnan därför att vara

¹³¹ United Nations, Economic and Social Council, Commission of the Status of Women E/CN.6/2016/6.

¹³² Norwegian Refugee Council, *The Shari'a Courts and Personal Status Law in the Gaza Strip*, 2011, s 6, <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/the-sharia-courts-and-personal-status-laws-in-the-gaza-strip.pdf> (hämtad 2017-01-23).

¹³³ Jallad, 2012, s 11.

¹³⁴ Al Monitor, 8 augusti 2013,

¹³⁵ Möte med CWLRC, 26 oktober, Gaza City.

¹³⁶ En *mukhtar* är en lokal ledare som är tillsatt av ett äldreråd bestående av de viktigaste familjerna i området. De kan ha flera roller, bl.a att medla i lokala konflikter.

¹³⁷ Möte med UPWC mfl, Gaza City, 27 oktober 2016.

tyst om övergreppen, snarare än att någon extern medlare eller för den delen myndigheterna involveras.¹³⁸

Kvinnan kan också välja att hantera sin situation inom den större familjen och vänder sig då oftast till den äldste mannen i familjen som kan medla mellan makarna.¹³⁹ En ofta tillfällig lösning är att kvinnan förflyttas från hemmet, t.ex. genom att hon under en period bor hos sina föräldrar eller hos ett syskon.¹⁴⁰ Enligt statistik från den palestinska statistiska centralbyrån väljer ca 30 % av alla palestinska kvinnor som utsatts för våld en lösning där de tillfälligt söker sig till sina nära släktingars hem.¹⁴¹

För att få ta del av familjens skydd uppmanas ofta kvinnan att inte blanda in polis eller rättsväsende. På så sätt undviks den stigmatisering som en kvinna riskerar att bli utsatt för om hon vänder sig till externa parter.¹⁴² I vissa fall kan dock familjens klanledare eller områdets *mukhtar*, medla (se b.la sista stycket i kapitel 4.3).¹⁴³

En studie från UN Women från 2014 visar att när klanen involveras i en situation av våld mot kvinnor sker det inte sällan till förmån för mannen. T.ex. har det förekommit fall där män från klanen ingriper i en formell rättsprocess efter att anmälan skett för att föra tillbaka kvinnan till hemmet även om de misstänker att hon kan bli slagen igen. I flera fall uppmanas hon också att dra tillbaka sin anmälan. Studien nämner också fall där kvinnor inte kommer till domstolen när fallet ska prövas trots sin initiala anmälan, antagligen på grund av påtryckningar från familjen eller klanen.¹⁴⁴

5.1.2. Traditionella konfliktlösningsmekanismer

Traditionella konfliktlösningsmekanismer baserad på sedvanerätt spelar en viktig roll i det palestinska samhället, både på Västbanken och i Gaza.¹⁴⁵

Den arabiska sedvanerätten har sitt ursprung i beduinkulturen och det klansamhälle som rådde i Mellanöstern före dagens stater bildades. I stället för att utgå ifrån den enskildes rättigheter utgår sedvanerätten ifrån alla individers behov av samhällelig ordning och det kollektiva blir viktigare än den enskildes behov.¹⁴⁶

¹³⁸ UN Women, 2014, s 17.

¹³⁹ Ibid.

¹⁴⁰ Ministry of Women's Affairs, 2011, s. 24.

¹⁴¹ Palestinian Central Bureau of Statistics, 2011.

¹⁴² Ministry of Women's Affairs, 2011, s. 24.

¹⁴³ Möte med UPWC, 27 oktober 2016.

¹⁴⁴ UN Women, 2014, s. 38.

¹⁴⁵ Ibid, s. 14.

¹⁴⁶ Brenner, Björn. *Arabisk sedvanerätt i Palestina*. Advokaten, nr 6, 2016, s. 50-51.

<https://www.advokaten.se/Tidningsnummer/2016/nr-6-2016-argang-82/arabisk-sedvaneratt-i-palestina/> (hämtad 2017-05-02).

En undersökning gjord av UNDP visar att majoriteten av palestinierna tycker att det formella rättsväsendet är för långsamt och att de hellre vänder sig till klanledare och traditionella domare för konfliktlösning.¹⁴⁷ Detta trots att kvinnor och andra marginaliserade grupper riskerar att inte få sina rättigheter tillgodosedda i dessa system.¹⁴⁸

Traditionell konfliktlösning fungerar som ett komplement till det formella systemet och används parallellt med eller ersätter polis och domstol.¹⁴⁹ Detta bekräftas också av Dr. Mahmoud al Ajrami, President of Higher Studies vid University of Palestine, som menar att moderna och traditionella konfliktlösningsmekanismer existerar sida vid sida i Gaza.¹⁵⁰ Det uppskattas att ca 90 % av alla dispyter i Gaza löses genom sedvanerättsbaserad medling. Dessa mekanismer är båda snabbare och billigare vilket gör dem mer tillgängliga även om rättssäkerheten inte kan garanteras.¹⁵¹

Den viktiga roll i det palestinska samhället som traditionell konfliktlösning spelar understryks av att den palestinska myndigheten år 1994 etablerade en översynsmyndighet för traditionella konfliktlösningsmekanismer, Department of Tribal Affairs.¹⁵²

Konfliktlösning baserat på sedvanerätt har sitt ursprung i stam- och klanbaserade sociala strukturer som har en viktig roll i hela Palestina. Ofta används en process som kallas *sulh* där medling sker av etablerade lokala ledare eller klanledare baserat på traditioner och sedvanerätt. Medlarna kallas *rajal al-islah'*, dvs. islah-män och de är ofta en *mukhtar* eller en annan person kunnig på sedvanerätt som har medlingsvana.¹⁵³

Det är inte så vanligt att traditionell konfliktlösning används i fall av våld mot kvinnor men det händer. Det verkar förekomma främst i situationer som är kopplade till heder och viktigast är då familjens rykte. Medlaren kan då t.ex. förhandla fram en lösning där kvinnans ursprungsfamilj får ansvara för hennes säkerhet eller finner en släkting som kan ta hand om kvinnan. Detta garanterar sällan en riktig upprättelse eller ett långsiktigt skydd för en våldsutsatt kvinna.¹⁵⁴

¹⁴⁷ UNDP, *Public Perceptions of Palestinian Justice and Security Institutions*, 2012, <http://www.undp.ps/en/newsroom/publications/pdf/other/Survey%20English.pdf> (hämtad 2017-01-30).

¹⁴⁸ Kelly och Breslin (red.), 2010, s 7 samt UNDP, 2012.

¹⁴⁹ Norwegian Refugee Council, *Customary Dispute Resolution Mechanisms in the Gaza Strip*, 2012, s 3, 28, <https://www.flyktninghjelpen.no/globalassets/pdf/reports/customary-dispute-resolution-mechanisms-in-the-gaza-strip.pdf> (hämtad 2017-03-15).

¹⁵⁰ Möte med Dr. Mahmoud al Ajrami, President of Higher Studies vid University of Palestine, 25 oktober 2016, Gaza City.

¹⁵¹ UNDP, 2012,

¹⁵² Norwegian Refugee Council, 2012, s 7, 28.

¹⁵³ Norwegian Refugee Council, 2012, s 3.

¹⁵⁴ Ibid, s 7, 51.

5.1.3. Stöd som erbjuds av organisationer

Det finns ett antal organisationer på Västbanken och i Gaza som arbetar med kvinnor som utsatts för våld och som erbjuder rådgivning, driver hjälplinjer och ger juridiskt stöd inför och under rättsprocesser. Bland dessa finns de organisationer som Lifos och Landinfo träffat på Västbanken och i Gaza. Uppräknningen nedan är dock inte uttömmande.

Organisationen Women's Centre for Legal Aid and Council (WCLAC) på Västbanken har en krisjour via telefon där de ger råd och vägledning, ger stöd till kvinnor vars fall hanteras i en rättslig process och de driver även ett akut-härbärge i Jeriko (se mer om härbärgen under kapitel 5.2.4).¹⁵⁵

Sawa arbetar med frågor relaterade till sexualitet och har en hjälplinje sedan 1998 som är öppen dygnet runt. Hjälplinjen tar emot 1,2 miljoner samtal per år¹⁵⁶, från både Västbanken och Gaza.¹⁵⁷

I Gaza finns bl.a Centre for Women's Legal Research and Consulting (CWLRC) som driver ett dagcenter och medlar mellan en kvinna och hennes familj, ger råd och stöd samt juridisk representation i domstolsprocesser.¹⁵⁸

Defense for Children International, med närvaro på Västbanken, arbetar med barn och ger rådgivning till flickor som varit utsatta för våld i hemmet.¹⁵⁹

Amal koalitionen består av flera organisationer och etablerades av UNIFEM år 2008. De arbetar tillsammans för att bekämpa våld mot kvinnor i Gaza.¹⁶⁰ Det finns även ett antal organisationer i Gaza som arbetar med att ge träning, stöd och hjälp i relation till shariadomstolar och familjerättsliga ärenden.¹⁶¹

Både UNIFEM och UNRWA driver center i Gaza som ger juridisk hjälp och rådgivning utan att ge juridisk representation i domstol. UNIFEM har också tre "community centres" i Gaza som alla ger ett visst juridiskt stöd.¹⁶²

5.2. Skyddsmekanismer i det formella systemet

¹⁵⁵ Möte med WCLAC, Jerusalem, 1 nov 2016.

¹⁵⁶ 1,2 miljoner samtal inkluderar alla typer av samtal, även felringningar.

¹⁵⁷ Möte med Sawa, Jerusalem, 3 nov 2016,.

¹⁵⁸ Möte med CWLRC, Gaza City, 26 okt 2016,.

¹⁵⁹ UN Women, 2014, s 18.

¹⁶⁰ Norwegian Refugee Council, 2011, s 30.

¹⁶¹ Norwegian Refugee Council, 2011, s 27.

¹⁶² Ibid

5.2.1. Religiösa domstolar

Shariadomstolar eller kristna domstolar hanterar familjerättsliga ärenden såsom äktenskap, skilsmässa, arv och vårdnad. Vittnesmål från två kvinnor motsvarar en mans vittnesmål i shariadomstolar. I övrigt hanteras vittnesmålen lika.¹⁶³

En undersökning av UNDP visar att palestinierna upplever de religiösa domstolarna som mer lättillgängliga och inte heller lika dyra som civila domstolar. Generellt sett är palestinier mer nöjda med de religiösa domstolarnas prestation jämfört med de civilas prestation, framförallt gällande deras integritet (oberoende, jämlik behandling och rättvisa domslut). Samtidigt är skillnaden mellan hur nöjda män och kvinnor är högre för de religiösa domstolarna. Kvinnorna är i snitt 15,9 % mindre nöjda än männen men trots detta är nästan hälften av kvinnorna nöjda med de religiösa domstolarnas domslut.¹⁶⁴ Den främsta anledningen till detta tros vara att det finns en flexibilitet från domstolarna. Domarna har möjlighet att ta tillvara på kvinnors intressen när lagen ska tolkas. De kan även använda sig av luckor i lagen för att få till domslut som är positiva för kvinnan även om grundförutsättningarna varit dåliga.¹⁶⁵

På grund av det stigma som finns kring att exponera familjeangelägenheter drar sig kvinnor för att använda sig av shariadomstolarna. Detta blir ännu tydligare i Gaza där släktskap och klaner spelar en ännu större roll på grund av den svåra humanitära situation som råder och den höga arbetslösheten. Det är också ovanligt att en kvinna tar ett fall till en shariadomstol utan stöd av sin familj.¹⁶⁶

5.2.2. Polisen

UNDP's undersökning visar att den palestinska befolkningen är förhållandevis nöjd med polisens prestation på Västbanken och i Gaza. Det finns också små skillnader mellan hur nöjda män respektive kvinnor är.¹⁶⁷ Samtidigt visar flera studier att de flesta kvinnor aldrig söker polishjälp i situationer av våld i hemmet och även Lifos och Landinfos källor i Palestina vittnar om detta.¹⁶⁸

Polisen har en del utmaningar som påverkar deras möjligheter att skydda kvinnor. Dels begränsas polisen av gällande lagstiftning. Det finns heller ingen möjlighet att skydda kvinnan genom att ge en förövare besöksförbud eller att tvinga honom att lämna hemmet. Det saknas även sekretess för polisen i dessa ärenden vilket är en bidragande orsak till att många kvinnor

¹⁶³ Ibid samt UNDP, 2012, s 24.

¹⁶⁴ UNDP, 2012, s 22-25.

¹⁶⁵ Ibid, s 24.

¹⁶⁶ Norwegian Refugee Council, 2011, s 35 ff.

¹⁶⁷ UNDP, 2012, s 23.

¹⁶⁸ B.la. UN Women 2014, Norwegian Refugee Council, 2011 samt möte med WCLAC, Kvinna till Kvinna och CWRLW.

drar sig för att rapportera övergreppen.¹⁶⁹ Vidare förekommer det att släkt och klanmedlemmar lägger sig i polisens arbete och lägger ner anmälningar till förmån för sedvanerättsliga konfliktlösningsmekanismer.¹⁷⁰

Norska Flyktingrådet rapporterar att kvinnor som anmäler våld i Gaza möter ett system som prioriterar familjens rykte i samhället istället för kvinnans liv och välmående. Poliser refererar inte sällan fall av våld i hemmet till klanledare för medling.¹⁷¹

Enligt organisationen Al Dameer i Gaza blir ofta kvinnor som går till polisen i Gaza i fall av våld i hemmet tillsagda att gå hem igen. Al Dameer menar dock att det har blivit bättre sedan polisen utbildats i dessa frågor och att polisen nu skulle kunna tänka sig att medla mellan kvinnan och mannen. Oftast vänder sig man sig dock till *mukhtar* för medling snarare än polisen.

5.2.2.1. Familjeskyddsenheterna på Västbanken

Polisens familjeskyddsenheter på Västbanken bildades 2008 för att särskilt kunna hantera fall av våld mot kvinnor. De kallas numera familje- och ungdomsskyddsenheter, FPJU.¹⁷²

Avdelningens personal är specialtränad, bland annat av UN Women¹⁷³, för att kunna hantera kvinnor utsatta för våld på ett respektfullt och professionellt sätt.¹⁷⁴ Under 2011 tog FPJU emot 1755 fall av våld mot kvinnor.¹⁷⁵ Under 2012 och 2013 var siffrorna högre, 2849 och 3662 fall. Ökningen reflekterar troligen ett visst ökat förtroende från kvinnor att rapportera till FPJU samtidigt som underrapportering fortfarande utgör ett problem.¹⁷⁶

Idag finns det elva FPJU. De ledds av en kvinnlig polis och har medvetet många kvinnliga poliser som arbetar där. En undersökning från 2015 visar att många är nöjda med deras verksamhet samtidigt som en fjärdedel av de tillfrågade inte kände till enhetens arbete.¹⁷⁷ Vissa anser även att den är en

¹⁶⁹ Euro-Mediterranean Human Rights Network, 2015, Ministry of Women's Affairs, 2011, s 23.

¹⁷⁰ Ministry of Women's Affairs, 2011, s 23.

¹⁷¹ Norwegian Refugee Council, 2011.

¹⁷² UN Women, 2014, s 16 samt UN Women, *Impact Stories on Ending Violence against Women - Family and Juvenile Protection Unit*, 2015, <http://palestine.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/12/impact-stories-fjpu> (hämtad 2017-02-23).

¹⁷³ UN Women Palestine, *Results at Glance*, <http://palestine.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/results-at-a-glance> (hämtad 2017-02-23).

¹⁷⁴ Bisan Center, 2011, s 55-57.

¹⁷⁵ UN Women, 2014, s 12.

¹⁷⁶ UN Women, *Fact Sheet: Women's Access to Justice and Security*

http://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20palestine/attachments/publications/2014/fact%20sheet%20a2j_en.pdf (hämtad 2017-01-19).

¹⁷⁷ EU POL COPPS, *Public Perceptions of Palestinian Civil Police Performance*, maj 2015, <http://www.humandynamics.org/uploads/ckeditor/may2015-palestinePCP-publicperceptions-civilpolice.pdf> (hämtad 2017-03-27).

av de mest välfungerade enheterna inom den palestinska polisen.¹⁷⁸ De är dock underbemannade i relation till antalet fall de hanterar och behöver mer träning för att bättre kunna hantera kvinnorna och deras situation.¹⁷⁹

FPJU kan, ofta i samarbete med socialarbetare, kvinnogrupper och lokala ledare göra en bedömning av kvinnans situation och på så vis remittera henne till ett härbärge. I vissa fall kan även förövaren skriva på en papper där han garanterar att inte skada kvinnan eller komma nära henne.¹⁸⁰ Detta är dock ingen reell garanti och i en rapport av UN Women från 2014 nämns fall där mannen skrivit på en sådan men våldet mot kvinnorna ändå fortsatt eller fall där kvinnan t.o.m blivit dödad.¹⁸¹

UN Women's studie pekar också på att poliserna speglar de samhällsliga normerna i synen på kvinnan vilket påverkar deras bemötande av utsatta kvinnor. T.ex. kunde kvinnor kritiseras för att de anmälde ett fall av våld i hemmet utan att ha tydliga tecken av våld på kroppen, eller gavs känslan av att de inte borde anmäla en släkting.¹⁸²

Vissa kvinnor uttryckte också att polisens utfrågning i fall av sexuellt våld skuldbelade kvinnan genom frågor kring hennes eget beteende eller hur hon var klädd. Polisen måste fylla i ett formulär vid en anmälan och kvinnan som anmäler måste ge detaljer om våldtäkten. Kvinnan tvingas exponera sig och berätta om övergreppen vid tre tillfällen: hos polisen, under åklagarens utredning och i rätten.¹⁸³

Familjeskyddsmyndigheterna är inte heller utrustade för att inkvartera någon, vilket ibland är nödvändigt. Flera kvinnor i UN Women's fokusgrupper upplevde vistelsen som obehaglig, särskilt om de blev lämnade ensamma med manliga poliser. Detta på grund av det stigma det medför för en palestinsk kvinna att vara ensam med en man.¹⁸⁴

5.2.3. Domstolarna

Västbanken har tre nivåer av civila domstolar. I den första nivån ingår *Sulh*-domstolar (förlikningsdomstolar) som hanterar mindre allvarliga förseelser, ofta relaterat till land och ägodelar. *Bidaya* är domstolar i första instans vilka dömer i mer allvarliga fall och överklagar fall från *sulh*-domstolarna. Den andra nivån av domstolar är till för överklagan (appeal courts). Den tredje nivån är den högsta nivån av överklagan (High Court). Det finns dessutom en Högsta domstol för vissa kriminalfall (Supreme Criminal Court), där ibland våldtäkt, mord och hedersmord. Vid sidan av dessa civila domstolar finns militära domstolar som hanterar fall som rör personer i

¹⁷⁸ Möte med EU POL COPPS, Ramallah, 1 november 2016.

¹⁷⁹ UN Women, 2014, s 16 och Ministry of Women's Affairs, 2011, s 23.

¹⁸⁰ Euro-Mediterranean Human Rights Network, 2015.

¹⁸¹ UN Women, 2014, s 27.

¹⁸² Ibid.

¹⁸³ Ibid, s 36.

¹⁸⁴ Ibid, s 36-37.

säkerhetsstyrkorna och som applicerar PLO:s revolutionära kod från 1979.¹⁸⁵

Gaza har tre civila domstolar i den första instansen. Högre instanser av civila domstolar är Court of Appeal och Court of Cassation. Till dessa tillkommer militärdomstolar som också prövar civila men i säkerhetsärenden.¹⁸⁶

Organisationen WCLAC påtalade i möte med Lifos och Landinfo att tillgången till rättssystemet för kvinnor är problematisk. WCLAC menar att domarkåren i Palestina speglar samhällets traditionella syn på kvinnan vilket kan påverka utslagen i domarna.¹⁸⁷ Detta styrks av UN Women's studie där det framkom att de tillfrågade kvinnorna ansåg att domarna ofta var partiska till förmån för den manliga förövaren på grund av rådande normer i samhället.¹⁸⁸

I mötet med Union of Palestinian Women's Committees (UPWC) och andra organisationer framkom det även att det inte är vanligt att fall av våld mot kvinnor/våld i hemmet hamnar i domstol i Gaza. Det är framförallt fall av grovt våld i hemmet som resulterar i mord eller dråp som tas till domstol, menade organisationen.¹⁸⁹

En undersökning gjord av UNDP år 2012 bland den palestinska befolkningen visar att det finns ett stort gap mellan tillgången till rättvisa mellan kvinnor och män. Kvinnors fall hamnar mer sällan i domstol, kvinnor vet i lägre utsträckning hur man tar ett fall till en domstol och får i mindre grad juridisk hjälp. Över 70 % av kvinnorna håller inte heller med om påståendet att lagarna är opartiska.¹⁹⁰

Kvinnor är i högre grad än män missnöjda med domstolarnas insats. Avseende de civila institutionerna är gapet mellan könen som högst gällande just domstolarna där närmare 15 % av kvinnorna är mer missnöjda än männen. Därefter kommer domarna och åklagarna med 11,8 % respektive 11,7%. Att kvinnor är mindre nöjda med rättsväsendet i Palestina menar UNDP är ett resultat av diskriminerande normer och attityder i samhället vilka även omfattar rättsväsendet. Kvinnor är också mer missnöjda än män med hur domstolarna hanterar fall av våld i hemmet. Dryga 42 % av kvinnorna anser sig vara nöjda jämfört med ca 46 % för männen.¹⁹¹ Många

¹⁸⁵ UN Women, 2014, s 11 samt Amnesty International, 2007, s 13.

¹⁸⁶ Human Rights Watch, *Abusive system – Failures of Criminal Justice in Gaza*, 2012, s 8-10, https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/ipto1012ForUpload_0.pdf (hämtad 2017-03-09).

¹⁸⁷ Möte med WCLAC, Jerusalem, 1 nov 2016.

¹⁸⁸ UN Women, 2014, s. 28.

¹⁸⁹ Möte med flertalet organisationer, b.la. Union of Palestinian Women's Committees (UPWC), 27 oktober, Gaza City.

¹⁹⁰ UNDP, 2012, s 5-6, <http://www.undp.ps/en/newsroom/publications/pdf/other/Survey%20English.pdf> (hämtad 2017-01-30).

¹⁹¹ UNDP, 2012, s. 5-6 samt s. 22.

kvinnor undviker också en rättslig process medvetet.¹⁹² UN Women konstaterar att rättssystemet saknar vilja att agera snabbt och slagkraftigt för att skydda en våldsutsatt kvinna.¹⁹³

5.2.4. Åklagarmyndigheten

I UN Women's studie beskrivs det att kvinnor upplevt problem när de mött åklagare, dels på grund av åklagarnas egna attityder gentemot dem och på grund av svårigheterna i att göra en anmälan eller utredning i en skyddad miljö som värnar om sekretessen. Istället upplevde ofta kvinnorna att deras berättelser exponerades och kunde höras av alla vilket gjorde att de drog sig för att gå dit.¹⁹⁴ Bildandet av en åklagarenhet som är specialiserad på våld mot kvinnor är ett led i att åtgärda en del av problemet som kvinnor vittnar om att de har upplevt.

År 2013 utnämnde Justitieministern i den palestinska myndigheten 15 åklagare för att hantera fall av våld mot kvinnor och barn på Västbanken.¹⁹⁵ År 2016 tillsattes dessutom en egen enhet och antalet specialtränade åklagare ökades till 20 för att kunna hantera ett ökat antal fall. De har fått särskild träning för att kunna utreda fall av våld mot kvinnor, inklusive sexualbrott såsom våldtäkt och incest. Enheten ska hantera fall av våld mot kvinnor skyndsamt, med offrets säkerhet och bästa intresse i fokus. De åtar sig även att utreda alla fall, inklusive självmord och dödsfall under oklara omständigheter.¹⁹⁶ Det är ännu för tidigt för att kunna utvärdera resultatet av denna insats.

5.2.5. Härbärgen

Sedan 2013 finns ett remissystem för våldsutsatta kvinnor när de behöver komma till ett härbärge. Systemet initierades av b.l.a. WCLAC men är nu nationellt och hanteras av Socialministeriet i samarbete med Kvinnoministeriet. Det är obligatoriskt för härbärgen och center som hanterar dessa kvinnor att använda detta system.¹⁹⁷ Socialministeriet är också ytterst ansvarigt för att övervaka härbärgenas verksamhet.¹⁹⁸

Mehwar Center i Bethlehem (Beit Sahour) drivs i offentlig regi under socialministeriets paraply och har funnits sedan 2007. Det har plats för 36 – 40 kvinnor och deras barn samtidigt.¹⁹⁹ Kvinnorna får skydd, rådgivning,

¹⁹² Ministry of Women's Affairs, 2011, s. 23.

¹⁹³ UN Women, 2014, s. 28.

¹⁹⁴ Ibid, s. 37.

¹⁹⁵ UN Women, *Women's Access to Justice & Security*,

<http://palestine.unwomen.org/en/digital-library/publications/2014/4/fact-sheet-security>

(hämtad 2017-03-24).

¹⁹⁶ UN Women, *The Path to Justice for Palestinian Women*,

<http://palestine.unwomen.org/en/news-and-events/stories/2016/03/path-to-justice> (hämtad

2017-01-12).

¹⁹⁷ Euro-Mediterranean Human Rights Network, 2015.

¹⁹⁸ Ministry of Women's Affairs, 2011, s. 24.

¹⁹⁹ Möte med WCLAC, Jerusalem, 2016.

läkarvård och juridisk rådgivning samt hjälp i domstolsprocesser. Mehwar Center erbjuder även kurser till kvinnor som ska hjälpa dem att få jobb eller starta egna företag.²⁰⁰ Kvinnorna kan stanna där upp till ett år.²⁰¹

Härbärgets i Jeriko drivs av organisationen Women's Center for Legal Aid (WCLAC). Det är ett akut-härbärge som erbjuder skydd under kortare tid för kvinnor och flickor som har ett överhängande behov av skydd, t.ex. kvinnor vars liv är i fara. Härbärgets kan ta emot upp till åtta kvinnor och två barn samtidigt och de kan stanna upp till en månad på härbärgets. Härbärgets tar endast emot kvinnor som fått en remiss dit av polisen och de släpper heller inte kvinnor därifrån utan polisens inblandning. Behöver kvinnan mer skydd kan hon flyttas till ett annat härbärge. WCLAC erbjuder även medling mellan en kvinna som varit på härbärge och hennes familj för att underlätta för hennes återvändande och förhoppningsvis stävja våldet.²⁰²

Härbärgets i Nablus drivs av välgörenhetsorganisationer men socialministeriet har 45 platser reserverade. De erbjuder psykosocialt och socialt stöd samt juridisk rådgivning. Kvinnorna kan stanna där upp till ett år.²⁰³ Kvinna till Kvinna uppgav i möte med Lifos och Landinfo att härbärgets nyss har stängt igen på grund av resursbrist.²⁰⁴ Detta har inte kunnat bekräftas eller dementeras av andra källor.

De tre härbärgena på Västbanken tog år 2015 tillsammans emot 115 kvinnor mellan 14 och 55 år och deras barn. Kvinnorna kom från hela Västbanken men särskilt från Hebron-området. Härbärgena tog emot kvinnor som utsatts för olika former av våld men framförallt våld i hemmet, ofta med inslag av sexuellt våld och utnyttjande. Våldet de utsattes för ledde dem till att fly hemifrån vilket var anledningen till att de refererats till härbärgena.²⁰⁵

I Gaza finns Al-Hayat Center, som drivs av Center for Women's Legal Research and Consulting men i samarbete med Hamasregeringen. Det är ett dagcenter eftersom Hamas inte tillåter att kvinnorna bor där. Centret ger socialt stöd, erbjuder ett mötesforum för familjer med skilda föräldrar, ger juridisk rådgivning och hjälp i rättsprocesser samt ger kvinnor ekonomiskt stöd och hjälp att arbeta, t.ex. ger de mikrokrediter till kvinnor som vill starta företag.²⁰⁶ CWLRC menar också att de kan erbjuda kvinnor som blivit gravida utanför äktenskapet boende och skydd på härbärgets tills barnet fötts

²⁰⁰ UN Women, *Breaking the Cycle of Violence - Mehwar Centre for the Protection and Empowerment of Women and Families*, http://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20palestine/attachments/publications/mehwar_brochure_en%20pdf.ashx (hämtad 2017-01-23)

²⁰¹ WCLAC, möte i Jerusalem 1 november 2016.

²⁰² Ibid.

²⁰³ Ibid.

²⁰⁴ Möte med Kvinna till Kvinna, Beit Hanina, 31 oktober, 2016.

²⁰⁵ Italian Development Cooperation, Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation, *Gender-based violence in Palestine, factsheet*, 25 November 2015, http://www.itcoopjer.org/sites/default/files/right_sidebar/Factsheet%20GBV_Palestine%202015_WELOD%20PROGRAMME_nuovo%20logo.pdf (hämtad 2017-01-24).

²⁰⁶ Möte med CWLRC, Gaza City, 26 oktober 2016.

varefter det skickas till ett barnhem. Centret erbjuder också medlingshjälp med familjen efter detta så att flickan eller kvinnan kan återvända till sin familj och också gifta sig med barnets far.²⁰⁷

Det finns även ett härbärge i Gaza som drivs av Hamasregeringen, Aman center. Flera av Lifos källor uttrycker att det är väldigt strikta regler som gäller där, baserade på Hamas värderingar som upprätthåller kvinnans traditionella roll och patriarkala attityder.²⁰⁸ Aman center accepterar inte heller kvinnor som blivit anklagade för ”moralbrott”, vilket kvinnor hamnar i fängelse för i Gaza. Detta är dock inte sällan kvinnor som blivit sexuellt utnyttjade eller utsatta för våld och som riskerar att utsättas för hedersbrott.²⁰⁹

Vissa källor hävdar att det finns för få platser totalt och att härbärgena inte är tillgängliga för alla som behöver dem.²¹⁰ Platserna fås via remiss och ibland ges inte remissen på grund av platsbrist.²¹¹ Organisationen WCLAC som driver härbärgen i Jeriko menar dock att deras platser är tillräckliga i relation till behoven.²¹² En rapport från UN Women visar att även socialarbetare drar sig för att skicka kvinnor till härbärgen på grund av det sociala stigma det medför för kvinnan.²¹³

Det finns sedan några år tillbaka ett samarbete på Västbanken mellan härbärgen, shariadomstolar, åklagarväsendet och familjeskyddsmyndigheterna för att öka dessa institutioners koordinering och mottaglighet för våldsutsatta kvinnor.²¹⁴

5.2.5.1. *Kvinnors situation efter härbärgen*

Få kvinnor kan leva ett självständigt liv efter att ha varit på ett härbärge och i de flesta fall återvänder kvinnorna till sina familjer efteråt. UN Women's studie visar att våldet mot kvinnorna som återvänt oftast fortsatte och några av kvinnorna blev mördade. I vissa fall fanns det även ett utökad hot eftersom hon blandat in externa parter, dvs. gått till polisen eller till en organisation som remitterat henne till ett härbärge. Detta gällde särskilt i fallen där kvinnorna inte har ett nätverk av manliga beskyddare som stödjer henne. Kvinna till Kvinna menar också att det är väldigt svårt för en kvinna att få ett riktigt skydd.²¹⁵ Trots detta är härbärgena en viktig fristad för kvinnor under hot och i akut fara.²¹⁶

²⁰⁷ Ibid.

²⁰⁸ Möte med WCLAC, Kvinna till Kvinna, CWLRC, oktober 2016.

²⁰⁹ Epostkonversation med Magnea Marinossdottir, Kvinna till Kvinna Palestina, 2017-03-10.

²¹⁰ Möte med Kvinna till Kvinna, 31 oktober 2016, Beit Hanina, Bisan Center for Research and Development, 2011, s. 58.

²¹¹ Bisan Center for Research and Development, 2011, s. 58.

²¹² Möte med WCLAC, Jerusalem, 1 november 2016.

²¹³ UN Women, 2014, s. 41.

²¹⁴ UN Women, *Fact Sheet: Women's Access to Justice and Security*.

²¹⁵ Möte med Kvinna till Kvinna, Beit Hanina, 31 okt 2016.

²¹⁶ UN Women, 2014, s. 26-27 och 41.

I vissa situationer kan dock en kvinna lämna hemmet. WCLAC menar att en kvinna som är ekonomiskt oberoende och har stöd från familjen kan bo själv i vissa städer som Ramallah och Betlehem, men då oftast tillsammans med en annan kvinna. Detta gäller dock inte kvinnor som är utsatta eller hotade av sin egen familj eller släkt eftersom Palestina är tillräckligt litet och alla känner alla. Det är mycket svårt att gömma sig helt. I mer konservativa miljöer som Hebron och område C på Västbanken samt i Gaza är det generellt oacceptabelt för en kvinna att bo själv.²¹⁷

5.2.6. Skyddsmöjligheter av israeliska myndigheter

Skydd från de israeliska myndigheterna är endast aktuellt för palestinier från östra Jerusalem och palestinier som bor inom staten Israels gränser. Palestinier i område C kan ej använda sig av detta skydd trots att området ligger under israelisk civil och militär kontroll eftersom israelisk civillag inte gäller. Istället används militärlag.²¹⁸

En palestinsk kvinna bosatt i östra Jerusalem som är utsatt för våld har möjlighet att tillgå det israeliska systemet, genom polis, socialarbetare och rättsväsende. En studie från 2016 där palestinska kvinnor som utsatts för våld blivit tillfrågade visar att kvinnor som sökt hjälp från det israeliska systemet har fått hjälp. Kvinnornas anmälan hanterades oftast seriöst av den israeliska polisen som snabbt arresterade förövaren av våldet eller gav honom besöksförbud. Socialarbetare följde fallet och erbjöd hjälp till kvinnorna med t.ex. arbete.²¹⁹

I Lifos och Landinfos möte med Women's Centre for Legal Aid and Counselling bekräftar organisationen den bilden. De menar att israeliska lagarna ger mycket större skydd, t.ex. genom besöksförbud och att det fungerar när en palestinsk kvinna kontaktar polisen. Dock menar WCLAC, föredrar palestinier att inte vända sig till de israeliska myndigheterna eftersom hon kommer att vanäras och misstänkliggöras för att ha exponerat sin egen familj och deltagit i den israeliska ockupationen.²²⁰ Palestinskor i Jerusalem rapporterar också färre fall till polisen än i andra områden i Palestina på grund av detta.²²¹

UN Women's studie ger samma bild. Kvinnorna som använt sig av de israeliska myndigheterna fick ofta nya problem med familjen därför att kvinnan inte bara blottat en privat angelägenhet men också gjort detta inför "ockupationsmakten", vilket resulterat i en stor misstro från familjen, och potentiellt även nytt våld.²²² Generellt drog sig därför oftast kvinnor i Jerusalem för att vända sig till de israeliska myndigheterna överhuvudtaget.

²¹⁷ Möte med WCLAC, Jerusalem, 1 nov. 2016.

²¹⁸ UN Women, 2014, s. 9.

²¹⁹ UN Women, 2016, s. 22-24.

²²⁰ Möte med WCLAC, Jerusalem, 1 nov 2016.

²²¹ UNHCHR, 2016.

²²² UN Women, 2016.

I värsta fall kan hon anklagas för att vara kollaboratör och samarbeta med israelerna vilket exponerar henne för ytterligare risker.²²³

Även organisationen Kvinna till Kvinna menar att det har förekommit fall där Israel utnyttjar en kvinnans allvarliga situation av våld och erbjuder henne hjälp i utbyte mot att hon blir kollaboratör.²²⁴ Kvinna till Kvinna bekräftar också bilden av att palestinska kvinnor som bor i östra Jerusalem och som utsatts för våld inte vill ringa polisen.

Det finns härbärgen i Israel för palestinska kvinnor i Haifa och i Jaffa, områden med blandad judisk och palestinsk befolkning, och kvinnor från Jerusalem kan skickas dit vid behov.²²⁵ Det finns även israeliska härbärgen i Jerusalem, men det är oklart om palestinska kvinnor skickas dit. Samma logik som ovan gäller också för härbärgen. Kvinna till Kvinna menar att oavsett om palestinier kan tillgå dessa härbärgen eller ej så ligger de i den västra (israeliska) delen av staden. Palestinierna känner att de inte hör hemma där och misstror de israeliska myndigheterna. Dessutom ses det som ett förräderi att använda sig av israeliskt skydd. Enligt organisationen är detta en del av den anti-normaliseringskampanj som finns och som innebär att palestinier inte bör samarbeta med israeler för att undvika en normalisering av den israeliska ockupationen.²²⁶

6. Sammanfattande analys

Den palestinska myndigheten har med hjälp av internationella givare stärkt upp skyddet för våldsutsatta kvinnor under de senaste åren. De har bl.a tagit bort artiklar i lagar som ger straffmyndighet för hedersbrott, har instiftat familjeskyddsenheter på polisen och specialutbildat åklagare. PA har även ett Kvinnoministerium med ansvar att hantera frågor rörande kvinnor som tagit fram en nationell handlingsplan mot våld mot kvinnor och instiftat ett observatorium för att samla statistik om våld mot kvinnor och följa upp den. PA har även antagit en del internationella konventioner, däribland CEDAW, Convention of the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. Några av dessa åtgärder är relativt nya och effekterna av dem har därför ännu inte kunnat utvärderas. PA har dock ingen möjlighet att implementera dessa åtgärder i Gaza utan där drivs främst arbetet med att motverka våld mot kvinnor av palestinska och internationella organisationer.

Frågan är dock hur stor effekt åtgärderna kommer att ha givet att problemet med våld mot kvinnor i Palestina grundar sig i samhällsliga normer och

²²³ Ibid.

²²⁴ Möte med Kvinna till Kvinna, 31 okt, 2016.

²²⁵ Möte med WCLAC, 1 november 2016, Jerusalem.

²²⁶ Epostkonversation med Magnea Marinossdottir, Kvinna till Kvinna Palestina, 25 januari 2017, samt <http://kvinnatillkvinna.se/en/country/palestine/the-womens-movement/> (hämtad 2017-03-08).

traditioner vars praxis befästs i och med att det palestinska samhället gått i en alltmer konservativ riktning. En verklighet av konflikt, både intern och med Israel, en ockupation som sätter restriktioner för palestinierna i deras vardag samt en svår humanitär situation i Gaza under ett auktoritärt styre är faktorer som bidrar till detta.

Våld mot kvinnor ses som en familjeangelägenhet och en kvinnas benägenhet att söka hjälp utanför sin närmaste sfär är därför generellt sett låg. Anmälningsgraden hos polisen, trots en viss ökning på senare år, eller benägenheten att vända sig till en domstol reflekterar detta. En våldsutsatt kvinna som varit i kontakt med myndigheterna och varit på härbärgemöter dessutom ofta fördomar och stigmatisering om detta blir känt i hennes samhälle. Polis- och rättsväsendets bemötande av kvinnor som söker hjälp kan också vara problematiskt. Domstolarna påvisar en hel del brister i deras integritet med avseende på deras oberoende, jämlik behandling och rättvisa domslut.

Lagarna i sin tur innehåller diskriminerande artiklar gentemot kvinnor. En förbättring har skett eftersom vissa problematiska paragrafer har tagits bort på senare år men trots detta kvarstår problemet att lagarna inte ger ett tillräckligt skydd för våldsutsatta kvinnor och att få fall av våld mot kvinnor når domstol. Gällande lagstiftning i Palestina är en sammansättning av gamla lagar från tidigare härskare och dessutom olika för Västbanken och Gaza. Utöver detta tillkommer en liten del nyare lagstiftning som antagits dels av palestinska parlamentet innan dess paralysering 2007 och genom presidentdecret. Det finns flera förslag på förbättringar, både en ny och enhetlig strafflag och familjelag för Västbanken och Gaza samt förslag på en familjeskyddslag. Inga av dessa förslag har ännu antagits trots i vissa fall fleråriga processer. Detta beror till stor del på att parlamentet inte är operativt men också, enligt vissa bedömare, en brist på politisk vilja från ledningen.

Tillgången till skyddsmekanismerna är också olika beroende på var i Palestina kvinnan bor. Möjligheterna är bättre i område A på Västbanken där också familjeskyddsmyndigheterna och härbärgena finns, jämfört med område C och Gaza. Kvinnor i östra Jerusalem lever i paradoxen att de har ett starkare skydd av de israeliska myndigheterna men de är ännu mindre benägna att vända sig till dem. Detta på grund av politiska övertygelser och den förhöjda risk det innebär för dem själva att associeras med Israel och bli sedd som en förrädare.

Lifos slutsats är att en palestinsk kvinna idag är utelämnad till en vardag där patriarkala maktstrukturer råder och det vanligaste är att våldet aldrig exponeras och blir känt. Även om det finns en strategi från den palestinska myndigheten för att minska våld mot kvinnor så behövs fortfarande fler åtgärder för att våldet ska kunna minskas. Insatserna idag är främst tillfälliga och även om kvinnorna får hjälp i att medla med familjen så är det inte givet att våldet upphör. I det läget erbjuder härbärgena en paus från våldet men ingen hållbar lösning.

Källförteckning

Elektroniska källor

Al Arabiya, *Honor killings doubled in 2013, says Palestinian official*, 27 februari 2014, <http://english.alarabiya.net/en/perspective/features/2014/02/27/-Honor-killings-doubled-in-2013-says-Palestinian-official.html> (hämtad 2017-01-17)

Al Ashqar, Ahmad, *Murder of Women in Palestine under the Pretext of Honour: Legislation and Jurisprudence Analytical Study*, United Nations Office of the High Commissioner, Occupied Palestinian Territory, April 2014.
http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/Executive_summary_study_called_honour_killings_Palestine.pdf (hämtad 2014-03-22)

Al Jazeera, *Maps: The occupation of the West Bank*,
<http://america.aljazeera.com/multimedia/2014/7/west-bank-security.html> (hämtad 2017-04-26).

Al Jazeera. *Upsurge in Palestinian 'honour killings*, 25 mars 2014,
<http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/03/upsurge-palestinian-honour-killings-gaza-201432372831899701.html> (hämtad 2017-04-06)

Amnesty International, *Torn apart by factional strife*, oktober 2007,
<https://www.amnesty.org/en/documents/MDE21/020/2007/en/> (hämtad 2017-03-13)

Amnesty International, Annual Report, 2014/2015, *Palestine*,
<https://www.amnesty.org/download/Documents/POL1000012015ENGLISH.PDF>
(hämtad 2017-02-17)

Amnesty International, Annual Report 2015/16, *Palestine*,
<https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/palestine-state-of/report-palestine-state-of/> (hämtad 2017-02-17)

Amnesty International, Annual Report 2016/17, *Israel and Occupied Palestinian Territories*, [https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/israel-and-occupied-palestinian-territories/](https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/israel-and-occupied-palestinian-territories/report-israel-and-occupied-palestinian-territories/) (hämtad 2017-02-23)

Al Haq, *Violence against Palestinian Women Must Stop*, 2 december 2015,
<http://www.alhaq.org/advocacy/topics/palestinian-violations/1001-violence-against-palestinian-women-must-stop> (hämtad 2017-01-23)

Al Monitor, *Forced Underage Marriage Continue in Gaza*, 8 augusti 2013,
<http://www.al-monitor.com/pulse/en/originals/2013/08/underage-marriage-child-palestinians-gaza.html> (hämtad 2017-02-20)

Al Monitor, *Hamas-Fatah divide cripples Palestine's judiciary*, 14 maj 2015,
<http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/05/palestine-gaza-west-bank-hamas-fatah-judiciary-legislation.html> (hämtad 2017-03-09)

Al Monitor, *Palestinian activists press Abbas to outlaw honour crime*, 12 mars 2014, <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/03/palestine-honor-crime-women-abuse-law-abbas.html> (hämtad 2017-01-22).

Al Monitor, *Will a new Palestinian agency be enough to stop violence against women?*, 16 juni 2016, http://www.almonitor.com/pulse/originals/2016/06/palestinian-observatory-violence-against-women.html?utm_source=Boomtrain&utm_medium=manual&utm_campaign=20160617&bt_ts=1466179736408 (hämtad 2017-03-09)

Bisan Center for Research and Development, *Gender-Based Violence in the Occupied Palestinian Territory*, MDG Achievement Fund och Palestinian National Authority, 2011, http://www.sdgfund.org/sites/default/files/GEN_%20STUDY_OPT_Gender%20Violence%20situation.pdf (hämtad 2017-04-10)

Brenner, Björn. *Arabisk sedvanerätt i Palestina*. Advokaten, nr 6, 2016. <https://www.advokaten.se/Tidningsnummer/2016/nr-6-2016-argang-82/arabisk-sedvaneratt-i-palestina/> (hämtad 2017-05-02)

Defense for Children International Palestine, *Early marriage and education: the chicken or the egg?*, 19 november 2016, http://www.dci-palestine.org/early_marriage_and_education_the_chicken_or_the_egg (hämtad 2017-02-20)

EU POL COPPS, *Public Perceptions of Palestinian Civil Police Performance*, maj 2015, <http://www.humandynamics.org/uploads/ckeditor/may2015-palestinePCP-publicperceptions-civilpolice.pdf> (hämtad 2017-03-27).

Euro-Mediterranean Human Rights Network, *Palestine - Report on Violence against Women in the Context of Conflict*, 2015, <http://euromedrights.org/wp-content/uploads/2015/12/EMHRN-Factsheet-VAW-Palestine-EN.pdf> (hämtad 2017-03-13).

Geneva Centre for the Democratic Control of the Armed Forces (DCAF), *Palestinian Women and Security: A legal collection*, 2012, <http://www.dcaf.ch/Publications/Palestinian-Women-and-Security-A-Legal-Collection> (hämtad 2017-03-20).

Geneva Centre for the Democratic Control of the Armed Forces (DCAF) och WCLAC (Women's Centre for Legal Aid and Counselling (WCLAC), *Palestinian Women and Security: Promoting the Rights of Palestinian Women and Girls through Legislation*, 2012, <http://www.dcaf.ch/Publications/Working-Paper-Palestinian-Women-and-Security-Promoting-the-Rights-of-Palestinian-Women-and-Girls-through-Legislation> (hämtad 2017-04-11).

Geneva Center for the Democratic Control of the Armed Forces (DCAF), *Palestinian Women and Security: Why Palestinian Women and Girls Do Not Feel Secure*, 2010, <http://www.dcaf.ch/Publications/Palestinian-Women-and-Security> (hämtad 2017-02-22).

The Guardian, *Honor killings rise in Palestinian territories, sparking backlash*, 3 mars 2014, https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/honor-killings-

[rise-in-palestinian-territories-sparking-backlash/2014/03/02/1392d144-940c-11e3-9e13-770265cf4962_story.html?utm_term=.ce0103a1fc03](http://www.haaretz.com/isa...rise-in-palestinian-territories-sparking-backlash/2014/03/02/1392d144-940c-11e3-9e13-770265cf4962_story.html?utm_term=.ce0103a1fc03) (hämtad 2017-02-22).

Haaretz, *How many more Palestinian Women have to be murdered?*, 4 oktober 2013, <http://www.haaretz.com/isa...premium-1.550481> (hämtad 2017-03-08).

Honour based violence awareness network, *Forms of honour based violence and oppression*, <http://hbv-awareness.com/forms-of-hbv/> (hämtad 2017-02-21).

Human Rights Watch, *Abusive system – Failures of Criminal Justice in Gaza*, 2012, https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/ipt1012ForUpload_0.pdf (hämtad 2017-03-09).

Human Rights Watch, World Report 2017, *Israel/Palestine*, <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/israel/palestine> (hämtad 2017-03-17).

Israeliska utrikesdepartementet, <http://mfa.gov.il/MFA/MFA-Archive/2003/Pages/DISPUTED%20TERRITORIES-%20Forgotten%20Facts%20About%20the%20We.aspx> (hämtad 2017-04-24).

Italian Development Cooperation, Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation, *Gender-based violence in Palestine, factsheet*, 25 November 2015, http://www.itcoopjer.org/sites/default/files/right_sidebar/Factsheet%20GBV_Palestine%202015_WELOD%20PROGRAMME_nuovo%20logo.pdf (hämtad 2017-01-24).

Jallad, Zeina, *Palestinian Women and Security: A legal analysis*, The Geneva Centre for the Democratic Control of the Armed Forces (DCAF) 2012, <http://www.dcaf.ch/Publications/Palestinian-Women-and-Security-A-Legal-Analysis> (hämtad 2017-02-22).

Jerusalem Institute of Justice, *Implementation of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women under the Palestinian Authority and Hamas – Alternative report prepared for the United Nations Committee on the Elimination of Discrimination Against Women*, 2016, s 35, <http://jij.org/wp-content/uploads/2016/04/Discrimination-against-Women-Palestinian-Authority-and-Hamas.pdf> (hämtad 2017-04-06).

The Jerusalem Post, *PA to Open Police Stations in Area B*, 18 april 2008, <http://www.jpost.com/Israel/PA-to-open-police-stations-in-Area-B> (hämtad 2017-03-13).

The Jerusalem Post, *Report: UN organization concerned by rise in honor killings in the West Bank*, 17 maj 2014, <http://www.jpost.com/International/Report-UN-organization-concerned-by-rising-femicide-in-Palestinian-territories-352532> (hämtad 2017-04-06).

Kvinna till Kvinna, *Inequalities facing Women living in Area C of the occupied Palestinian territories' West Bank*, oktober 2012, <http://kvinnaatillkvinna.se/en/2013/05/03/palestinian-womens-rights-on-hold-in-area-c/> (hämtad 2017-02-23).

Kvinna till Kvinna, *The women's movement*, 2 augusti 2016,

<http://kvinnaatillkvinna.se/en/country/palestine/the-womens-movement/> (hämtad 2017-03-08).

Ministry of Women's Affairs, *National Strategy to Combat Violence Against Women 2011-2019*,

www.mowa.pna.ps/English%20Part.pdf (hämtad 2017-01-27).

Norwegian Refugee Council, *The Shari'a Courts and Personal Status Law in the Gaza Strip*, 2011,

<https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/the-sharia-courts-and-personal-status-laws-in-the-gaza-strip.pdf> (hämtad 2017-01-23).

Norwegian Refugee Council, *Customary Dispute Resolution Mechanisms in the Gaza Strip*, 2012,

<https://www.flyktninghjelpen.no/globalassets/pdf/reports/customary-dispute-resolution-mechanisms-in-the-gaza-strip.pdf> (hämtad 2017-03-15).

OCHA, *East Jerusalem*, <https://www.ochaopt.org/location/east-jerusalem> (hämtad 2017-02-23).

Oxford Public International Law, *Israeli Wall Advisory Opinion (Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory)*, A2,

<http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e150> (hämtad 2017-04-24).

Palestinian Central Bureau of Statistics, *Press Release: Main Findings of Violence survey in the Palestinian Society*, December 2011,

http://www.pcbs.gov.ps/portals/_pcbs/pressrelease/el3onfnewenglish.pdf (hämtad 2017-01-25).

Palwatch, *Abbas Amends Law on Honor Killings*, 20 maj 2014,

http://www.palwatch.org/main.aspx?fi=587&doc_id=11688 (hämtad 2017-03-21).

Tahirih Justice Center, *Forced Marriage Initiative, Forced Marriage Overseas: The Palestinian Territories*,

<http://preventforcedmarriage.org/forced-marriage-overseas-the-palestinian-territories/> (hämtad 2017-02-22).

Time Magazine, *Gaza's Police Force: Between Hamas and a Hard Place*, 17 september 2010,

<http://content.time.com/time/world/article/0,8599,2019151,00.html> (hämtad 2017-03-09).

United Nations High Commissioner on Human Rights (UNHCHR), *Speech of UN Special Rapporteur on violence against women, Reducing violence against women and promoting gender equality: two underused tools in bridging fragmented and divided communities and achieving peace*, 22 september 2016,

<http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=20565&LangID=E> (hämtad 2017-02-23)

UNDP, *A Review of Palestinian Legislation from a Women's Rights Perspective*,

September 2011, <http://www.undp.ps/en/newsroom/publications/pdf/other/womenreview.pdf> (hämtad 2017-01-24).

UNDP, *Public Perceptions of Palestinian Justice and Security Institutions*, 2012, <http://www.undp.ps/en/newsroom/publications/pdf/other/Survey%20English.pdf> (hämtad 2017-01-30).

United Nations, Economic and Social Council, Commission of the Status of Women E/CN.6/2016/6, *Situation of and assistance to Palestinian women, Report of the Secretary General*, <http://www.refworld.org/docid/56a5c9794.html> (2017-04-11).

United Nations General Assembly Resolution 48/104, *Declaration on the Elimination of Violence against Women*, 1993, <http://www.refworld.org/docid/3b00f25d2c.html> (hämtad 2017-04-11).

UNFPA Palestine, <http://palestine.unfpa.org/topics/gender-based-violence-3?page=2> (hämtad 2017-03-08).

UNFPA, *One year after the Gaza conflict, situation for women and youth remains dire*, augusti 2015, <http://www.unfpa.org/news/one-year-after-gaza-conflict-situation-women-and-youth-remains-dire> (hämtad 2017-03-16).

UN Women, *Access Denied – Palestinian Women’s Access to Justice in the West Bank of the occupied Palestinian Territory*, 2014, http://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20palestine/attachments/publications/2014/access%20denied_en.pdf?vs=56 (hämtad 2017-01-16).

UN Women Palestine, *Breaking the Cycle of Violence - Mehwar Centre for the Protection and Empowerment of Women and Families*, http://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20palestine/attachments/publications/mehwar_brochure_en%20pdf.ashx (hämtad 2017-01-23).

UN Women Palestine, *Ending Violence Against Women*, <http://palestine.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women> (Hämtad 2017-02-16).

UN Women Palestine, *Impact Stories on Ending Violence against Women - Family and Juvenile Protection Unit*, 2015, <http://palestine.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/12/impact-stories-fjpu> (hämtad 2017-02-23).

UN Women Palestine, *Facts and Figures: Ending Violence against Women*, <http://palestine.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures> (hämtad 2017-04-11)

UN Women Palestine, *Fact Sheet: Women’s Access to Justice and Security* http://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20palestine/attachments/publications/2014/fact%20sheet%20a2j_en.pdf (hämtad 2017-01-19).

UN Women Palestine, *The Path to Justice for Palestinian Women*, <http://palestine.unwomen.org/en/news-and-events/stories/2016/03/path-to-justice> (hämtad 2017-01-12).

UN Women Palestine, *Results at Glance*, <http://palestine.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/results-at-a-glance> (hämtad 2017-02-23).

US Department of State, *Israel 2014 Human Rights Report*, <https://www.state.gov/documents/organization/236816.pdf> (hämtad 2017-03-17)

US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016 - Israel and The Occupied Territories - The Occupied Territories*, 2017, <https://www.state.gov/documents/organization/265714.pdf> (hämtad 2017-03-29).

Utrikesdepartementet, *Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Palestina 2015–2016*, 27 april 2017, <http://www.regeringen.se/498cd8/contentassets/2fed7baafa0e49b485c5e6e260a5fa50/palestina---manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-2015-2016.pdf> (hämtad 2017-04-28).

Utrikespolitiska Institutet, *Landguiden, Palestina*, <http://www.landguiden.se/Lander/Asien/Palestina?p=1> (hämtad 2017-02-21)

Women's Center for Legal Aid and Counselling, *Women without Names: Report on Femicide in the Name of Honor in the Palestinian Society*, 2010, <http://www.wclac.org/userfiles/Women%20inside%20preview.pdf> (hämtad 2017-02-16)

Tryckta källor

Azzouni, Suheir, Palestine, i Kelly & Breslin (red), *Women's Rights in the Middle East and North Africa: Progress Amid Resistance*, New York: Freedom House 2010.

Ghanim, David. Gender-Based Violence in the Middle East and North Africa: A ubiquitous phenomenon, i Zhia Smail Salhi (red), *Gender and Violence in Islamic Societies: Patriarchy, Islamism and Politics*, I.B Tauris publisher, 2013.

Peters, Joel och Newman, David (red.), *Routledge Handbook on the Israeli-Palestinian Conflict*, New York: Routledge, 2013.

Muntliga källor

1. Dr. al Ajrami, Mahmoud, President of Higher Studies vid University of Palestine, möte i Gaza City den 25 oktober 2016,.
2. Center for Woman's Legal Research and Consulting (CWLRC), möte i Gaza City, den 26 oktober 2016.
3. EU POL COPPS, möte i Ramallah den 1 november 2016.
4. Kvinna till Kvinna, möte i Beit Hanina den 31 oktober 2016.
5. Kvinna till Kvinna Palestina, epostkonversation 2017-01-25 samt 2017-03-10.
6. OCHA, möte i Jerusalem den 31 oktober 2016.
7. Palestinska inrikesministeriet, möte i Ramallah den 30 oktober 2016.
8. Union of Palestinian Women's Committees (UPWC) mfl, möte i Gaza City den 27 oktober 2016.
9. Sawa, möte i Jerusalem den 3 november 2016.
10. Women's Centre for Legal Aid and Counselling (WCLAC), möte i Jerusalem den 1 november 2016.

Lagar

British Penal Code No. 74 of 1936.

Egyptian Penal Code and Criminal Procedure Code of 1953,
<http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/57560/111585/F1337119832/EGY57560.pdf> (hämtad 2017-03-20)

Jordanian Penal Code no. 16 of 1960, amended 2011, http://www.ahtnc.org.jo/sites/default/files/penal_code.pdf (hämtad 2017-03-20).

Personal Status Law for Orthodox Christians, Personal Status Law for Coptic Orthodox Church of 1938.

Lifos publikationer

Landrapport syftar primärt till att utgöra ett underlag till Migrationsverkets rättsliga styrning. Den kan också ge stöd vid handläggning i migrationsärenden.

Temarapport syftar till att ge landinformation i ett eller flera sammanlänkade teman, alternativt ett tema som berör flera länder.

Lägesanalys syftar till att ge en kortfattad lägesbild av en situation i ett land, inklusive en analys kring möjlig utveckling.

Scenarioanalys syftar primärt till att utgöra ett stöd vid prognosarbete, strategiskt beslutsfattande etc. genom att beskriva ett antal möjliga scenarier samt sannolikheten och konsekvensen av dessa.

Fråga-Svar är sammanställningar av information som svar på frågor från Migrationsverkets anställda.

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se